

Opera nostra sunt illi commendanda, ut ilia prosequantur. V. 485, 2. et seq.: *Revela Domino opera tua, et dirigentur cogitationes tuae.*

Est invocandus Deus ut optimus conciliator in rebus dubiis, VI, 31, 2; X, 258, 2: *Et in his omnibus deprecare Altissimum, ut dirigat in veritate viam tuam*, X, 163, 1; 167, 1: *Qui interrogaverit, manifestat, parabit verbum, et sic deprecatus exaudietur*. Invocandus est in necessitate, Job, 432, 2.

Quomodo Deus a nobis orandus, VII, 196, 1: *Ne teneris quid loquaris, neque cor tuum sit velox ad profertendum sermonem coram Deo, Deus enim in caelo, et tu super terram*; Psalm. II, 435, 1: *Prope est Dominus omnibus invocantibus eum, omnibus invocantibus eum in veritate*. Ejus fleclendi rationes, XII, 433, 1. Hominis audit linguam si mundum habeat conscientiam, IV, 278, 1: *Tunc Tobias ingenuit, et cepit orare eum lacrymis*. Ejus invocatio cum debita fide spe coratione et charitate fieri debet, XVIII, 179, 1, 2: *Quicumque invocaverit nomen Domini, salvus erit*. Saepe fidei et fiduciae defectum in orantibus supplet, XX, 43, 1: *Non ergo aestimet homo ille (qui hesitat) quod accipiat aliquid a Domino*. Non delectatur oratione verbosa, VII, 196, 1; XV, 484, 2. Requirit pluralitatem personarum, XV, 412: *Ubi enim sunt duo vel tres consentientes in nomine meo, ibi sum in medio eorum*.

Quam abunde suorum preces exaudiat, XIII, 143, 2; 144, 1: *Adhuc me loquente in oratione, ecce vir Gabriel... cito volans tetigit me*. Rectis adest se invocantibus, XIV, 146, 1. Pios ad se clamantes quocumque exaudiat, XVI, 239, 2 et seq.: *Deus autem non faciet vindictam electorum suorum, clamantium ad se die ac nocte*; 495, 1. Exaudiat invocatus, Job, 482, 1. Ligatur piis piorum precibus quasi vinculis, XII, 68, 1: *Tu ergo noli orare pro populo hoc*. Non patitur suos in oratione affligi, 335, 1. Deus in arctis ab homine invocatus adest, XIII, 41, 2: *Clamavi de tribulatione mea, et exaudivit me*. Deus aliquibus modis suos exaudiat in tribulatione, Psalm. I, 24, 1: *Cum invocarem, exaudivit me Deus justitia mea*; XII, 437, 1: *El nunc, Domine omnipotens, Deus Israel, anima in angustiis et spiritus anxius clamat ad te, audi, Domine, et miserere*. Suorum famulorum vota exaudiat etiam per miracula, 212, 4, 2: *Et invocabis me, et ibitis, et orabis, et ego exaudiam vos; quaretis me et invenietis*. Tale se exhibet oranti quem se orans exhibet illi, IX, 513, 1: *Ante orationem prepara animam tuam, et noli esse quasi homo qui tentat Deum*. Exaudiat preces pauperum, 144, 2; 145, 1. Saepe initio preces non exaudiat; sed perseverantia vincitur, XV, 356, 1: *At illa venit, et adoravit eum dicens: Domine, adjuva me*.

Non passim omnes exaudiat, Job, 674, 1: *Ibi clamabunt, et non exaudiet, propter superbiam*

malorum. An peccatores orantes exaudiat, XVI, 464, 1: *Scimus autem quia peccatores Deus non audit*. Deus quando orantem contemnat, Psalm. I, 29, 1. Omni petenti dat semper aliquid, V, 98, 2: *Ne dicas amico tuo: Vade et recerte, eras dabo tibi, cum statim possis dare*. Cur saepe fideles non exaudiat temporalia petentes, XX, 42, 1. Et tunc negando petita misericors est, triuando iratus, 174, 2: *Petitis, et non accipitis, eo quod male petatis*. Audit orationem non ad nostram voluntatem, sed ad salutem, XV, 208, 1: *Omnis enim qui petit accipit, et qui quaerit invenit* (Vide ORATIO).

VII. SERVIRE DEO. — 4° Deo serviendum et quomodo. Et quam debeamus attente servire, II, 432, 1. *Omne mandatum, quod ego praecepit tibi hodie, cave diligenter ut facias*. Jugiter curat an homines legum a se datam etiam observent, IX, 482, 2: *Et dicit illis: Attendite ob omni tempore; et mandavit illis unicuique de proximo suo*. Dux est eorum qui ipsum sequuntur, 614, 2: *Gloria magna est sequi Dominum*. Multa ei debemus, XVI, 231, 1, 2: *Cum feceritis omnia quae praecepi tunc vobis, dicite: Servi inutilis sumus, quod debuimus facere fecimus*. Vult nos quam proxime et frequentissime ad se accedere, IX, 392, 1: *Ne longe sis ab eo, ne eas in obtinorem*. Est unum necessarium, XVI, 158, 1, 2. Deo serviendum in veritate, IV, 310, 2: *Servite Domino in veritate, et inquirite ut factis quae placita sunt illi*. Vult a nobis serviri in laetitia, 249, 1: *Gaudium etenim Domini est fortitudo nostra*. Omnia debent ad ipsum referri, V, 487, 1: *Universa propter semetipsum operatus est Dominus*. Ad ejus gloriam et obsequium nostra fiant oportet, XVIII, 231, 2: *Sive ergo vivimus, sive morimur, Domini sumus*. Et an id sit praecipuum, 350, 1: *Sive manducatis, sive bibitis, sive aliud facitis, omnia in gloriam Dei facite*. Et nonnisi excellentia opera offerenda sunt, X, 183, 2: *In omnibus operibus tuis praecellens esto; ne deletras maculam in gloria tua*. Semper petit optima et perfectissima, XIV, 566, 2: *Maledictus dolosus qui habet in grege suo masculum, et votum faciens inmolat debile Domino*. Et offerenda sunt optima, XVI, 504, 2. Non considerat in operibus nostris, quomodo, sed ex quanto, XIV, 136, 1. Affectum offerentis, non personam aut munus intuetur, X, 223, 2: *Noli offerre munera prava, non enim sumus cupit illa*. Dei gratia indignus est qui solum et si prosperis servit, IV, 305, 2. Deo servantur urbes et regna, 326, 1: *Et non fuit qui insurrexerit populo isti, nisi quando recessit a cultu Domini Deus*.

Dei directioni in omnibus acquiescendum, I, 736, 2. Hac de re exempla, *ibid* et seq. Dei vocatio expectanda et sequenda, IV, 439, 1: *Ipsi autem non erant de semine virorum illorum, per quos salus facta est in Israel*. Dirigat actiones nostras si ei nos obsequamur, V, 78, 1: *In omnibus tuis cogita illum, et ipse diriget gressus tuos*. Et vo-

lenti obediendum est, XIV, 30, 2. Eum fugere non licet, XIV, 32, 2: *Dominus autem misit ventum magnum in mare, et facta est tempestas*. Deo in arduis parandum, III, 346, 1. Voluntatem facit hominis obediens ei, VI, 127, 1, 2: *Vir obediens locustis victorias*, XIII, 113, 2; XX, 581, 1, 2: *Et in conspectu eius suadebitur corda nostra*. Manet in obediēte quintupliciter, XX, 634, 1: *Qui servat mandata eius, in illo manet, et ipse in Deo*. Eius inspirationes, monita quanti facienda sint, XIV, 317, 2.

Deus quomodo quaerendus, VII, 607, 2: *Quaerit quem diligit anima mea, quaesit, et non invenit*. Quomodo sit quaerendus, et ubi, XI, 652, 2: *Quaerite Dominum dum inveniri potest*. Non invenitur in foro, VII, 608, 2. *Per vicus et plateas quaeram quem diligit anima mea; quaesivi illum, et non invenit*. In triplici creatura invenitur, 608, 1. Sincero corde quaerendus, VIII, 276, 4. Quaerendus actione et contemplatione, Job, 433, 2. Modi ei appropinquandi, XX, 182, 1. Quomodo prope sit, et inveniri queat velut obvius, XI, 652, 2. Modus quidam facile ascendendi ad Deum datur, XII, 500, 2. Non abhorret hominum vilium consortium, IX, 385, 2. Deus quando quaeratur, Psalm. I, 53, 2: *Non dereliquisti quaerentes te, Domine*. Deum pro Deo suo quis habet, Psalm. I, 496, 2: *Beata gens cuius est Dominus Deus ejus*.

N. B. Quoad omnia quae ad Dei generationem, vel personas sanctissimae Trinitatis spectant, vide TRINITAS.

DEUTEROCANONICI LIBRI. Deuterocanonici libri sacrae Scripturae qui vocentur, IX, 15, 1; XX, 496, 4.

DEUTERONOMIUM. Deuteronomium est repetitio legis; ubi et quando ea a Moysae facta sit, et cur ea facta, II, 391, 1, 2. Ipsum est velut perpetua concio, *ibid*. Id Moyses primo dixit, postea scripsit, *ibid*. Idque paulo ante mortem suam, *ibid*. Totum Deuteronomium non dixit Moyses una vice, 540, 1, 2. Deuteronomium regi dabatur in inauguratione, IV, 50, 2.

DEVORARE. *Devorare* verbum praeclarum fuit in usu, VI, 78, 1. *Devorare* saepe sumitur pro *spoliare*, 78, 2. Qui devorare preces, vota, verba dicuntur, 79, 1, 2. Quid sit orationem, quid nomen devorare, *ibid*. Quid devorare sanctos, et qui id faciant, 78, 4, 2 et seq. Devoratores pauperum sunt summe crudeles, 438, 1, 2.

DEVOTIO. Quid sit devotio, X, 218, 1. Devoti olim qui dicebantur, *ibid*. Devotio est quasi adeptus victimae, *ibid*. Significatur per adipem, II, 24, 1. Devotio offerentis, victimam Deo gratam facit, X, 218, 1, 2. *Oblatio iusti impinguit altare, et odor suavitatis est in conspectu Altissimi*. Devotio est pinguedo mystica, XII, 800, 1. Eius causa intrinseca est meditatio, *ibid*. Quadruplex ejus causa, memoria peccatorum, recordatio peccatorum, consideratio peccatorum, desiderium vitae perennis.

ibid. Devotionis mater est compunctio, V, 416, 2: *Cor quod novit amaritudinem animae suae, in gaudio non miscebitur extraneis*. Devotio vera nonnisi suspiris et lacrymis obtinetur; illius pabulum betus, Job, 96, 4, 2: *Antequam comedam, suspiro, et languam inundantes aquae sic rugitus meus*.

DEXTERA. Dextera sumitur in Scriptura pro parte australi, XIV, 248, 1. Dextera pars potior sinistra, cor, V, 87, 1. Per dexteram fides datur et sancitur, 87, 2. Dexteram dare est ritus in eundem foederis, IV, 648, 2. Dextera aliquando Christum significat, Psalm. II, 289, 2. Dextera locus docet Deum et Angelos, XII, 573, 2. Dextrae et sinistrae occupatio in regno Christi, quomodo filii Zebedaei petebant, praereminentiam aliquam significat, XV, 451, 1. Quomodo ad dexteram Patris dicatur Christus sedere, XIX, 355, 1. Ad dexteram Christus statuet in iudicio electos, 852, 2.

Cujus rei dextra et sinistra sint symbolum, VII, 568, 2 et seq.; XV, 534, 2. Dextera in Scripturis variarum rerum est symbolum, I, 389, 1; V, 88, 1. Dextera symbolum est potentiae, constantiae, fidei, auxilii, XIX, 104, 1, Job, 327, 2. Item significat prosperitatem, bonum, amicos, honores, V, 126, 2 et VI, 346, 1. Item symbolum est egregii altitudo conatus et operis, XIV, 384, 2. Dextera oculus et manus scandalizantis et jussus erui, quid sint, XV, 466, 2.

DIABOLUS (Vide DEMON).

DIACONUS, DIACONI. 1° Diaconi quando et quae occasione in primitiva Ecclesia ab Apostolis creati et instituti, XVII, 159, 1; 162, 2; 141, 4; XXI, 22, 2. Diaconatus an sit sacramentum, XVII, 163, 2 et seq.; 165, 2. An a Christo sit institutus, 162, 2. Cur diaconi sint creati septem, 164, 1. Cur pleni Spiritu sancto, *ibid*. Quibus ritibus praevius sint ordinati, 165, 2. Diaconi quomodo ordinentur, 162, 4. Diaconi primi cur essent Graeci, 163, 2; 164, 1.

2° Officia diaconorum, VIII, 53, 2; XVII, 161, 4; XVIII, 376, 2; 473, 2; 630, 4; XIX, 216, 4. Fuere sacri ministri, XVII, 161, 1. Iis commissa cura rerum Ecclesiae, 163, 4, 2. Quibus in rebus Apostoli subservirent, XVIII, 630, 4. Iis commissae Apostoli externa munia, 207, 1. Diaconi externi occupatur, ejus triplex functio, 207, 2. Diaconi alii erant elemosynarii, alii hospitalarii, alii praefecti, *ibid*. Episcoporum et sacerdotum ministri et oculi sunt, XVIII, 207, 2; XIX, 216, 4. Cum sacerdote offerebant sacerdotium, XIX, 216, 2. Significatur per Levitas, II, 204, 2. Forum dignitas, 210, 2. Diaconus quomodo pro populo possidet, XVIII, 441, 2. Diaconus si necessitate an sacramentaliter possit absolvere, XX, 320, 2. Possunt absolvere ab excommunicatione, *ibid*. Diaconi cardinales Romae, qui et quot essent, et quod eorum munus, XVII, 163, 2. Diaconus Romanus quales essent olim et modo sint, *ibid*.

3° Diaconorum deces, XIX, 276 et seq.; 247, 2.

Diaconi indigne assistentes sacrificio missæ quomodo a Deo puniti, II, 138, 1; 140, 2. Sæpe diaco*n*i Ecclesiæ exempla fidei et constantiæ dederunt, XVII, 162, 1. Diaco*n*i Romanæ Ecclesiæ quatuor servientes martyribus, facti sunt martyres, XVI, 521, 2. Quidam lascivo mulieres aspicientes in causa fuere, cur celebrantes divina visione caruerint, XVIII, 355, 2. Diaco*n*i humilis comparati, cur, VIII, 53, 2.

DIACONISSE. Diaconisæ laicæ erant, et quales esse debant, XIX, 217, 1. Diaconissarum qualia erant officia, XX, 632, 2. Tria earum erant munia, XVII, 166, 1; XIX, 240, 1. Olim juxta templum habitabant, XVI, 80, 1. Diu fuere in ecclesia Græca, Latini statim eas abolere, XIX, 240, 1.

DIADEMA. Diadema quid, et unde dicatur, IV, 379, 2; VIII, 23, 1; XII, 658, 2. Diadema olim quale esset, XII, 658, 2. Diadema regum non erat corona, sed fascia, I, 695, 2; XXI, 338, 2. Diadema regum insigne quis primus invenit, VIII, 231; XXI, 338, 2. Diadema Christi quintuplex, VIII, 23, 2.

DIALOGI. Dialogi convivales prisca in usu fuere, V, 3, 1. Cur ii sint succincti, *ibid.*, 2. Dialogi Severi Sulpitii titulo Postumiani et Galli sunt inter apocryphos relati, XIX, 453, 1.

DIANA. Diana unde dicta, est luna, eadem est Lucina et Juno, ejus arma, forma, XVII, 358, 2. Est luna, et hebraice dicitur *Carnat*, I, 195, 1. Cur dicitur regina cœli, XII, 68, 2. Cur dicta *Agræca*, XVII, 358, 2. Dicta *Opis*, *ibid.*

Diana unde semper virgo manserit, XIX, 171, 2. Erat gentibus pudicitia ac virarum præses, V, 204, 1. Dianæ Multimamæ templum Ephesi celeberrimum, XVIII, 583, 1; XXI, 42, 1. Dianæ Solvizonie templum erat Athenis, XVIII, 677, 2.

DIARIA. Diaria sua exacte conscribere Judæi, IV, 258, 1. Item Persæ, 379, 1, 2.

DICTAMEN. Dictamen sapientiæ quod sit, IX, 51, 1. Ipsum a Deo manat, *ibid.* Dictamen conscientie [*Vide* CONSCIENTIA].

DICTAMNUS. Dictamnus herba describitur, medetur ea cervis sagitta ictis, V, 198, 2. Est pœnitentiæ symbolum, *ibid.* Item virginitatis et B. Virginis: unde dicitur virgineale, 199, 1.

DICTATOR, DICTATURA. Dictator Romæ quando crearetur, IV, 451, 2. Dictatores Romæ fuere extraordinarii magistratus, XXI, 317, 2. Dictatura non erat annua, IV, 451, 2. Dictatura perpetua Romam perdidit, VI, 474, 1.

DICTERIA. Dicteria mordacia sæpe morbis animi medentur, VI, 90, 2. Exacuunt cordis malitiam, iram et indignationem, 282, 1. Dicteriis hominum frangi pusilli est animi, fortis autem ea sustinere, IV, 544, 2. Dicteriis dicaces non sunt impetendi, IX, 264, 2.

DIDO. Didone unde derivetur, XI, 350, 2; XII, 697, 2. Didonis erga Sicheæ conjugem amor, I, 66, 2.

DIDRACHMA. Didrachma Hebræum ejus era valoris, ejus tetradrachmum Atticum, I, 713, 2. Didrachma argenti sunt duo regales, IV, 515, 1. Didrachma auri sunt duo auri, *ibid.* Didrachma marti medius sicles, ipsum solverunt Judæi templo in populi censu, XV, 395, 1; 478, 2 et seqq.

DIDYMUS. Didymus præfuit scholæ Alexandrinæ, XIV, 192, 1. Didymus Alexandrinus in Epistolas Canonicas commentarium scripsit, XX, 1, 5, 2. S. Hieronymi præceptor fuit cæcus, IV, 275, 1. Didymum cæcum quomodo S. Antonius sit consolatus, XI, 490, 1. Didymus quare in sua cæcitate sit beatus, XI, 85, 2. Didymi in sua cæcitate patientia, I, 277, 2.

DIES. 1. *Varia verbi diei acceptiones in Scripturis.* Dies apud Hebræos sæpe significat annum, XIII, 569, 1. Capitur dies pro judicio phraisi Tarsensi, XVIII, 30, 1; 278, 1. Dies pro calamitate sumitur, *Job*, 396, 1. Item pro clade insigni et calamitosa que tali die contigit, XIV, 242, 1. Dies antonomastice vocatur dies occidii urbis Hierosolymitanæ sub Tito, XIX, 460, 2. Dies antonomastice iudicium extraxim, *Job*, 229, 1.

2. *Varia verbi diei cum adjunctione significantiones.* Dies Domini dicitur dies ultionis que aliquas gentes perdat, XI, 129, 1; XIV, 242, 1. Dies mortis et judicii est etiam dies Domini, XII, 720, 1. XIV, 12, 2 [*Vide* JUDICIA]. Dies visitationis vocatur, XX, 296, 1, 2. Quis dies redemptionis vocatur, XVIII, 647, 1. Dies revelationis est dies iudicii, XX, 252, 1. Dies correptionis quis dicitur, XI, 463, 2; 464, 1. Dies nobis est dies vindictæ, *Job*, 229, 1. Quem diem Christi et quomodo viderit Abraham, XVI, 454, 2 et seqq.

Dies hominis quis et quomodo is non desideretur, XII, 146, 1; XVIII, 30, 1; 278, 1. Dies hominis est quo homo prosperatur et potens est, et honoratur et delicitur, XII, 146, 2. Quam dies is vanus sit, *ibid.* Dies vanitatis est dies hujus vite, VII, 262, 2. Dies animarum sunt virtutes, *Job*, 350, 1. Dies numeri Hebræi idem est quod pauci et facile numerabiles, X, 263, 2 et seqq. Dies sæculi quomodo dicantur innumerabiles, IX, 53, 1. Dies Basilii tropologicis qui dicantur, XIII, 340, 2. Dies juventutis synagoga qui vocentur, 320, 2.

Dies quatuor peccatoris quinam sint, XVI, 488, 1. Dies delictorum quintuplex sunt, IX, 516, 1 et seqq. Dies peccati delictanda, *Job*, 77, 1, 2; 79, 1. Dies pœnæ datur pro anno culpæ præteritæ, XII, 536, 2.

3. *Varia diei et umbræ symbola.* VII, 598, 1. Diei et noctis arigma, X, 303, 1. Dies prosperitatis, nox tribulationis tempus aliquando significat, *Psal.* I, 78, 2. Dies vite, nox mortis tempus etiam significat, *Psal.* I, 121, 2. Dies splendorem, opes et felicitatem significat, XI, 755, 1. Item metonymice denotat victoriam et cladem eo die peractam, XI, 231, 1. Diei assimilatur fides et Evangelium, XX, 436, 2. Item beatitudo cœlestis, 435, 1.

4. *Quædam dies sunt quibus quædam res sunt.* Dies quatuor sunt quibus quædam res sunt, I, 1, 1. Dies quatuor sunt quibus quædam res sunt, I, 1, 1.

est presens tempus Evangelii quo sol Christus suæ gratiæ radios cæto orbe diffudit, XVIII, 224, 2. Dies nomo quomodo tropologicis fiat, XIII, 237, 2. Diei parvi et magi i qui dicantur, XIV, 403, 2. Diei parvi dicuntur dies humilitatis et angustia, XIII, 300, 2. Dies fabricæ templi cur vocentur parvi XIV, 403, 2. Dies magnos quos Romani vocarent, XIII, 303, 2. Dies læli quinam Hebræis fuerint, quos profunde festos habuerint, 304, 2. Dies boni dicuntur felices tum hujus, tum futura vite, XX, 327, 2. Dies alyconis vocantur dies sereni et placidi, XVI, 57, 1. Dies maledicta dicitur mala et misera admodum, XII, 162, 1, 2. Dies 390 decubitus Esachielis in latere sinistro, 532, 2. Pertendunt totidem dies obsidionis Jerusalem, 536, 2. Dies excidii Hierosolymitanæ est typus diei mortis et judicii, XIII, 492, 2.

5. *Quædam dies sunt quibus quædam res sunt.* Dies vite hominis quales. Vite dies mali sunt, et tristes, et æramosi, XVIII, 657, 2; 675, 2. Dies hujus sæculi dies peregrinationis et doloris, *Psal.* I, 71, 1. Dies sustinentiæ sunt proprie nostri, *Job*, 77, 2. Dies nostri dies mercenarii similes, 182, 2. Dies vite cursori similes, 238, 2; 320, 2. Dies quisque suam homini affert molestiam et curam, XV, 203, 2. Dies una an sit melior altera, IX, 168, 1 et seqq. 170, 1.

6. *Qualiter unquamque diem sanctificare, et eo uti debeamus.* Diei primitiæ Deo et orationi dantur, XV, 673, 2. Dies cum oratione inchoandum et finiendum, XVIII, 152, 1. Dies antiqui recogitandi, *Job*, 360, 2. Quem diem quis quotannis recolere et celebrare debeat, XIII, 302, 2. Dies nativitatis a mundanis celebratur, *Job*, 78, 2. Dies tempus est ambulandi et negotiandi, V, 169, 2. Diem omnem iudicatur, XVIII, 229, 2.

7. *Quædam dies sunt quibus quædam res sunt.* Dies unus præ alio festus et sanctior est, XVIII, 229, 2. Dies dominicus fuit primus diei mundi, I, 50, 2. Die 25 martii mundus creatus est et recreatus, X, 220, 2. Diem septimum, jam inde ab initio Deus sanctificavit, XIX, 386, 1. Dominica dies dignior sabbato, XVI, 112, 2. Et ei fuit substituta, et quando est, 636, 1. In ea Christus fuit natus, 57, 2. Dominica dies cur dicitur prima sabbati, XV, 645, 1. Cur dicta Dominica, *ibid.* Dominicum diem recurre celebrans videtur vegare Christi resurrectionem, XII, 148, 1, 2. Dominici diei præstantia, XVIII, 416, 1. Dominice diei cultus quam sit antiquus, XXI, 27, 1. In ea oramus stantes, XV, 183, 2. Dominica die cur fiat sacerdotum ordinatio, XVII, 276, 2. Olim dominica Quinquagesimæ jejuniis cur inchoabatur, XIX, 325, 2. Dominica in his unde dicitur XVIII, 288, 1. Judaica dieorum observatio egea sunt elementa, 552, 2; 563, 1.

8. *Quædam dies sunt quibus quædam res sunt.* Dies mortis et judicii. Dies mortis ob quid debeat præferri diei nativitatis, VII, 239, 2. Dies mortis sanctorum est felix, *Job*, 77, 2. Dies quilibet cogitanda et extrema, X, 183, 2; 222, 1, 2.

Diem mortis cur nos latere Deus voluerit, XII, 795, 2. Cur diem judicii incertum nobis esse voluerit Deus, XV, 519, 1. Dies mortis aut judicii dies malus est, XVIII, 675, 2. Dies iudicii cur vocetur nox, XVI, 236, 2. Dies Domini quomodo in igne revelabitur, XVIII, 270, 2. Dies in inferno nulla est, sed nox perpetua, XXI, 388, 1. Dies continuus erit post iudicium peractum, XIV, 533, 2. Dies mundi finiendi a secreto Dei dependet, et proinde incertus est, sed moraliter sciri potest, XXI, 355, 1. Diem consummationis sæculi quatenus sciat et non sciat Christus, XV, 518, 1 et seqq. Inter diem judicii et signa prævia intercedet aliquod quietis temporis spatium, 519, 4. Dies æternitatis erit plus lucida et clara, impis frigida et tenebrosa, XIV, 533, 2 [*Vide* JUDICIA].

9. *Quædam dies sunt quibus quædam res sunt.* Dies pro spatio horarum 12 sumptus. Dies unde in duodecim horas divisus, XX, 550, 1. Quomodo diem computarent Romani, XV, 312, 2. Quomodo alie nationes, *ibid.* Eum Hebræi in quatuor partes dividebant, 716, 1. Diei apud Hebræos partes et horæ erant quatuor, XX, 549, 2. Dies triplex apud Judæos erat, XV, 543, 1. Dies transeundo et fluendo quomodo permanere dicantur, *Psal.* II, 322, 1. Dies Palestinianus longissimus est 14 horarum, X, 469, 2. Dies Josue quo sol stetit, quot horarum fuerit, *ibid.* Dies Josuæ 28 horarum, III, 63, 2. Longior Esachiano, 64, 1. Dies decimus quartus criticus in morbis, XV, 61, 1. Quot diebus lugendi sunt mortui, X, 280, 1. Dies septem luctui præstanti erant, IX, 583, 2.

10. *Quædam dies sunt quibus quædam res sunt.* Dies historici magis celebres in Scriptura memorati. Dies sortium sive Phurin Persis, fuere Judæis diei Phurin, IV, 387, 2. Mystice dies Phurin fuere dies passionis Christi, erique dies iudicii, *ibid.* Quo die celebratæ sunt nuptiæ in Cana, XVI, 226, 1. Dies octava scenopægie erat festa, dicaturque dies cœtus, vel collectæ, 426, 1. Dies prima Azymorum quando inciperet, XV, 549, 1, XVI, 521, 1. Quo die Christus in cælum ascendit, XVII, 63, 2 et seqq. Dies certa dandi Spiritum sanctum cur a Christo non indicata, 54, 2. Dies vite Christi, VII, 503, 1. Dies actorum Christi initio vocationis Apostolorum digerunt, XVI, 321, 1, 2; 326, 1. Dierum ultimorum vite Christi acta recensentur, XV, 464, 2; 467, 1; 559, 1; XVI, 503, 1. Dies festus sacerdotum apud Persas, VII, 185, 2.

Dies mille trecenti triginta quinque post mortem Antichristi quinam intelligantur, et quomodo computantur sunt, XIII, 475, 2. Dies quot superflui sint casu Antichristi, XXI, 342, 2. Diebus decem quomodo duratura sit tribulatio, 49, 1, 2. In diebus 4260 quibus Elias et Henoch predicabunt, explicandis, ut Antichristum Pontificem Romanum faciant, quomodo se torquent Lutherani et Calvinistæ, 224, 2 et seqq. Hi dies idem sunt cum 42 mensibus, et tribus annis cum dimidio præcise, *ibid.*

DIFFICULTATES. Difficile saepe impossibile dicitur, XVIII, 312. 2. Difficultas rei habende ejus saepe desiderium. V, 266, 1, 2. Difficultates veri solent in conversione hominum, XIX, 277, 2. In his gaudere non oportet, 278, 1. Difficultates in via virtutis magis hominem deterrunt, quam quae in vitiorum via occurrunt, X, 561, 2. Difficultates in via virtutis occurrentes generose sunt perirringenda, eae spiritus comparantur, V, 463, 2; 464, 1, 2; XIV, 87, 1. Difficultates rei saepe minuantur in ejus susceptione, XX, 277, 1. Difficultates graves superantes vincunt quasi leones, X, 485, 1. Difficile nihil est Deo, IX, 342, 2.

DIFFIDENTIA. 1. Diffidentia a Deo. Diffidentia aliquando sumitur pro incredulitate, XVIII, 88, 2; In reprehensione etiam Dei non habebit diffidentia. Diffidentia oritur ex defectu fidei, quam illa Deo continentiosa sit, XIV, 298, 1; Vae provocatrix et redemptrix civitas, ... In Domino non est confusa, et ad Deum suum non appropinquavit. Diffidentes Deo sunt duplices corde, IX, 103, 2; Vae duplici corde et labris seclitatis. Diffidentia in oratione displicet Deo, XX, 60, 2 et seqq.; Postulat autem in fide nihil hesitant; qui enim hesitat, similis est fluctus maris, qui a vento movetur et circumferitur. Diffidentia hominum de Deo tres sunt effectus, XII, 139, 2; Maledictus homo qui confidit in homine et ponit carnem brachium suum, ... Eril enim quasi nyrica in deserto, et non videbit, cum venerit bonum: sed habitabit in siccitate in deserto. Diffidentia deo jacula elidit Paulus, XVIII, 148, 2; Quis accusabit adversus electos Dei? Deus qui justificat, quis est qui condemnet?

Diffidentia de victoria animi remissum reddit, VI, 223, 1. Si desperaveris lassus in die angustiae, imminuetur festivitas tua.

Diffidentia sui quam sit utilis, II, 434, 1.

DIGITUS. Dignus annularis quis, XIV, 348, 2. Dignus auricularis quis, et cur in eo annulus gestator, XXI, 100, 1. Dignum extendere quid sit, XI, 680, 2. Dignum elevandi mos unde profluxerit, IV, 482, 1. Dignito medio summus ostenditur contemptus, V, 464, 2. Dignito medio ostendi grave probum erat apud veteres, XI, 680, 2.

Dignitatem decem refricant decem precepta decalogi, V, 183, 2. Dignitas significat Spiritum sanctum, I, 482, 2. Dignitas Dei quis in miraculis Moysi, I, 503, 2.

DIGNA VIRGO. Digna virgo Aquileiense ab Honnis ad stuprum rapti, in flumen se, tuenda virginitatis ergo, precipitem debet, XIII, 183, 2.

DIGNA VIRGO. Digna virgo Hispana fuit a S. Agatha ad virginitatem et martyrium invitata, 171, 2.

DIGNATIO. Dignatio mira Dei et Angelorum erga genus humanum, IV, 282, 2. Et nominatum S. Raphaelis, 290, 1. Dignatio Christi summa est erga genus humanum, XIII, 507, 1, 2.

DIGNITAS. Dignitatem quisque sibi optat potius quam fratri, IV, 516, 1. Dignitas non est danda

stulto, quia ea ab ipso sordidatur, VI, 303, 304, 1; 306, 1, 2; 307, 2. Dignitas in indigno est ornamentum in luto, V, 334, 1. Dignitates auro di vendite mala afferunt plurima, VI, 377, 2. Dignitates vobis sacri aureus quidam vapor sunt, XIII, 426, 2 (Vide Hoxon, Ospeicu.)

DIH GENTIUM (Vide DEI UNITAS).

DILECTIO (Vide AMOR).

DILIGENS, DILIGENTIA. Diligentia opus est ad beneficia Dei percipienda, XVI, 373, 1 et seqq.; Et qui prior descendisset in piscinam post malitiam agit, sanus fcebat a quacunque detinebatur infirmitate. Diligens nulli parci labori, VII, 263, 2; Qui timet Deum, nihil negligit. Diligentia mater est timor, *ibid.* Diligentia commendatur ministris Ecclesiae, XVIII, 330, 2.

Diligentium fundi accurate colantur, V, 464, 1. Diligentia parat divitias, 462, 1. Diligentes sua stremittate parant sibi opes et dominium, V, 275, 2; Egestatem operata est manus remissa; manus autem fortium divitias parat; 369, 1; Manus fortium dominabitur, quae autem remissa est, tribuitur serviet, 373, 1; Non inveniet fraudulentus lucrum; et substantia hominis erit curi pretium, VI, 99, 2; Cogitationes robusti semper in abundantia, omnia autem piger semper in egestate est. Diligentia in operando conservat valetudinem et pellit timorem, X, 434, 2; In omnibus operibus tuis esto velox, et omnis infirmitas non occurret tibi. Diligentiam homo discat a formica, V, 455, 2; Vade ad formicam, o piger, et considera vias ejus, et discite sapientiam, 158, 1, 2.

DILUVIUM. 1. Diluvii duplex fuit causa, I, 143, 1; X, 445, 1. Diluvium Deus ex summa ira in peccatores immisit, X, 313, 2; Job, 289, 1. Diluvium fuit Dei patientia, XX, 339, 4, 2.

2. Quo anno mundi contigerit, X, 444, 1. Id cepit in malo, et quare, I, 144, 2.

3. Diluvii aquae unde ortum habuerint, et quanta earum vis ad id fuerit opus, I, 143, 4 et seqq.; 144, 1. Quae cataclysmi oculi in eo fuerint aperta, I, 142, 2. An in eo omnes omnino montes fuerint obruti aquis, I, 145, 1. Ejus quantus fuerit horror, 2. Ventus ejus aquas sicavit, 147, 1. Quandiu duraverit, 150, 1.

4. In diluvio an aliqui penituerint, I, 136, 2. Diluvio meriti non fuerunt omnes damnati, XX, 337, 2; 338, 2.

5. Diluvii et arcae totius historiae allegoria, I, 149, 2. Diluvium est figura baptismi, XX, 340, 1. Diluvium Ogygis et Deucalionis in Graecia, I, 157, 1. Diluvium Noe transfugerunt Gentes in diluvium Ogygis, IV, 427, 2. Diluvium Deucalionis fluxerunt poete et diluvio Noe, XIV, 32, 2. Diluvium triplex, iniquitatum unum, alterum adversitatum hujus vite, tertium calamitatis gehennae, XIV, 464, 2.

DIMIDIUM. Dimidium vultu toto est, cur et quando, VI, 352, 1; X, 334, 2. Dimidium in duobus metus est toto, XIV, 218, 2.

DINA. Dinae raptus, I, 323, 2. Quot annorum erat in raptu, *ibid.* Trologice est anima curiosa, *ibid.*

DIOCLETIANUS Diocletianus haberi voluit ut fratrem suos, XI, 289, 2. Decimam in Christianos persecutionem edidit; ea quam immanis fuerit, XXI, 142, 1. Quomodo Christianos sit persecutus, XIX, 489, 1. Edictum edidit ne quis quidquam Christianis venderet, nisi thura prius diis adolevisset, XXI, 261, 1. Quam atrociter Christianos sit persecutus, XIII, 157, 1. Uxorem Serenam, necnon cognatos, Caium Pontificem, ejusque fratrem Gabinium, cum filia S. Suzanna, quia Christiani, jussit necari, XV, 269, 2. An in sexto sigillo representetur, XXI, 138, 1. Sub eo fuere duo miliones martyrum, 170, 1. Maximianus et Diocletianus Christi fidem se extirpaturos jurarunt, vel imperium deposituros; praestiterunt secundum, quia primum non potuerunt, XIV, 504, 2. Diocletianus abdicato imperio agriculturam se dedit, V, 357, 1. Ejus mors terribilis, XI, 289, 2.

DIODORUS. Diodorus unde dicitur Cynicus, V, 196, 2; IX, 399, 1; XI, 604, 1. Ejus in loquendo et carpendo libertas, XI, 604, 1. Erat adulatorum hostis, XII, 120, 1. Libero reprehendens reges, in honore fuit apud populum, VI, 244, 1. Sic Alexandri Magni ambitionem carpsit, 372, 1. Ridebat unguento delibutus, I, 748, 1. Quam vestium luxum et levitatem carperet, XIV, 277, 1. Cur juvenes insulso betae assimilaret, XXI, 82, 2. Ejus gnoma de gula, crapula et lurconibus, VI, 197, 1; XIII, 342, 1. Avaros hydroptico aiebat esse similes, XIX, 315, 2. Cur meridie, accensa lucerna, homines quaereret, XI, 492, 2; XII, 48, 2; 51, 2.

Quomodo Demostenem irriserit, XI, 680, 2. Platonem de ideis genericis et specificis disputantem ridebat, XIX, 229, 1.

Quam constanter Antistheni adhaeserit, XIX, 499, 2. Ejus amor laboris, I, 671, 1. Non libenter peregrinabatur, X, 81, 2. Tamen dicebat se mundi civem, 531, 2. Diodorus captivi libera vox, I, 433, 1; 651, 2; IX, 321, 2; 322, 1. Cur simulacra adire, et aliquid ab eis petere soleret, XIII, 377, 2.

Diodorus vanae gloriae incipium fuit, Job, 214, 1. Alexandro Magno se praetulit, IX, 391, 1.

DIODORUS JUNIOR philosophus ob maledictionem a Vespasiano imperatore capite est mulctatus, XVII, 9, 1.

DIONYSIUS TYRANNUS. Dionysius Tyrannus quomodo omnes adversum in bonam suam partem sit interpretatus, XIII, 72, 2. Fuit irrisor idolorum, III, 329, 1. Sues exactionibus nimis exhausit, VI, 365, 2. Cur seclorum poenas non dederit in vita, V, 271, 1.

Dionysii Tyranni junioris de doctrina iudicium, I, 651, 2.

DIONYSIUS AREOPAGITA (S.). S. Dionysius Areopagita eclipsis passionis Christi vidit in Egypto, et quid eo visa dixerit, XVI, 627, 2. Ejus

conversionis occasio et annus, XVII, 339, 1. Synopsis vite ejus et martyrium, 339, 2; II, 2. Fuit episcopus Athenarum, 338, 2. Duo vixit, XVIII, 19. Eum Christus ad instantum martyrium amavit, XVII, 185, 2. Ad martyrium anhelavit, XV, 275, 1. Christus in carcere suis manibus ei sacrae communionem dedit, II, 241, 1; XXI, 191, 2. De sua morte revelationem accepit, XVII, 41, 1. Crucem primo actus, deinde ei caput amputatum, XVIII, 534, 2. Capite plexus, caput truncatum manibus ad duo miliaria portavit, V, 33, 2; XII, 762, 1.

Qualis fuerit, quid scripserit, ejus sapientia, XVII, 338, 2. Gloriarur se a S. Paulo accepisse altissima sacramenta, et utramque hierarchiam suam, XVIII, 3, 2; 502, 1. Brevem theologiam Hierothei explicavit, IX, 30, 1. Ejus opera tria primaria, XV, 3, 1 et seqq. Librum suum de divinis nominibus Timotheo dedicavit, XIX, 283, 1. B. Virginem pene Deum censuisset, VI, 532, 1, 2. Primos Joannem Theologum nuncupavit, XXI, 8, 2. Dicitur est volucer caeli, X, 434, 1.

DIONYSIUS ALEXANDRINUS (S.). S. Dionysius Alexandrinus in Apocalypsin scripsit, XXI, 44, 1. Ejus in persecutione libertas in respondendo, XIX, 406, 1.

DIONYSIUS CARTHUSIANUS. Dionysius Carthusianus quemam uno ante mortem anno carmina cum Iacynthis decantari, XI, 503, 2.

DIONYSIA MARTYR (S.). Dionysia matrona filium expallescens ad tormenta, meta gehennae speque gloriae martyrem fecit, XV, 273, 2. Quam intropide Arianis tortoribus responderit, XIX, 466, 1; XX, 49, 1. Quam generos filium ad martyrium animavit, quem in tormentis extinctum ipsa domi cum gaudio sepelivit, XII, 164, 2.

DIOTREPES. Diotrepes an fuerit episcopus, an vir aliquis potens et arrogans, XX, 644, 1. Fuit episcopatu dejectus, *ibid.* 2. Ejus insolentia, *ibid.*

DIPSAS SERPENS. Dipsas quis sit serpens, II, 434, 1. Dipsas serpens in his quos mordet, situm accendit, VI, 207, 2. Qui ab eo percussi sunt inextinguibili siti enecantur, nec sitire desinant, etsi flumina epotarent, XIII, 635, 1. Symbolum avartitatis est, IX, 379, 1; XIII, 635, 1.

DIRECTIO DEI. Directio Dei supernaturalis est multiplex, VI, 76, 1, 2; A Domino dirigitur gressus virt, Directio Dei in omnibus est postulanda, I, 736, 2. In quo enim scire poterimus, invenisse nos gratiam in conspectu tuo, nisi ambuloeris nobiscum? Dirigitur consilium Dei tripliciter, X, 305, 1, 2 et seqq.; Si enim Dominus magnis voluerit... et ipse dirigit consilium ejus et disciplinam.

Diplois est vestis mulieris, XII, 453, 1. Diplois justitiae quae dicitur, 452, 2.

DISCALCEATIO. Discalceatio signum est virtutis, captivitate, cessationis juris sibi debiti, XII, 609, 1; XVIII, 680, 1. Est etiam signum luctus, *ibid.*

DISCERE. Discere prius est quam facere, XIX, 166, 2. Discenda minora ante magna, IX, 183, 2: *Si est illi intellectus, responde proximo; sin autem, sit manus tua super os tuum, ne capiaris in verbo indisciplinato.* Discendum semper et a quolibet, V, 26, 1: *Audiens sapiens, sapientior erit, et intelligens gubernacula possidebit.* Discere volentium exempla, XVII, 348, 1. Discere Christum est discere omnes virtutes, XVIII, 638, 2: *Vos autem non ita didicistis Christum.*

DISCIPLINA. 1° *Disciplina definitio et natura.* Disciplina varia significat, X, 166, 2: *Qui interrogationem manifestat, parat verbum, et sic deprecatus exaudietur, et conservebit disciplinam, et tunc respondebit.* Disciplina proprie est vitiorum passionumque castigatio, V, 20, 1: *Parabola Salomonis... ad sciendam sapientiam et disciplinam.* Disciplina pro castigatione, XI, 630, 2: *Disciplina pacis nostrae super sum.* Disciplina paterna, castigatio, Psal. I, 99, 1, 2: *Et disciplina tua correxit me in finem, et disciplina tua ipsa me docebit.* Disciplina virtutum prudentiam aliquando significat, Psal. II, 319, 2: *Bonitatem et disciplinam, et scientiam doce me.* Disciplina in Scriptura significat rerum agendarum prudentiam, XIII, 10, 2: *Pueros... eruditus omni sag. entia, cautos scientia, et doctos disciplina.* Disciplina sapientia quoniam dicitur, IX, 61, 2: *Disciplina sapientia cui revelata est, et manifestata.* Disciplina, sapientia, scientia quomodo differant, 346, 2: *Sapientia et disciplina et scientia legis apud Deum.* Disciplina Dei erga nos, et parentum carnalium, duplex antithesis, XIX, 501, 1: *Et illi quidem in tempore paucorum dierum secundum voluntatem suam erudiebant nos, hic autem ad id, quod utile est in recipiendo sanctificationem ejus.* Disciplina per in auream denotatur, VI, 268, 1: *Inauria aurea, et margaritum fulgens, qui arguit sapientem, et aurum obediens.*

Disciplina sapientiae christiana saepe in humilitate sita est, XIX, 26, 2. Vocatur exercitatio, 501, 2: *Postea autem fructum pacatissimum exercitatis per eam reddet justitia.*

2° *Quatuorplex Dei disciplina.* Disciplina Dei multiplex, V, 83, 1, 2: *Disciplinam Domini, fili mi, ne abjicias; nec deficias, cum ab eo corripieris.* Quae sit disciplina ducens ad perfectionem, XIX, 499, 2: *In disciplina perseverate.*

3° *Disciplina bona et commoda.* Disciplinae laus, VIII, 340, 2: *Sapientiam enim et disciplinam qui abjicit, infelix est.* Disciplina magnum Dei donum est, XIX, 483, 2: *Obiit es tunc consolatus, quae votis tanquam patris loquitur: Fili mi, noli negligere disciplinam Domini.* Disciplina est gemma caelestis pretiosissima, V, 531, 2. Gemma grati una, expectatio praestantis; quocumque se vertit, prudenter intelligit. Disciplinae bona, 399, 1: *Qua parent virga, odit filium suum; qui autem diligit filium, instanter erudit.* Ea quantum boni

homini aforat, V, 477, 1: *Qui abjicit disciplinam despiciit animam suam; qui autem acquisivit increpationibus, possiderit est cordis.* Disciplina in praesenti est gravis, sed postea dulcior; ejus fructus, XIX, 501, 1, 2: *Omnis autem disciplina in praesenti quidem videtur non esse gaudii, sed mororis, postea autem fructum pacatissimum... reddit justitiae.* Disciplina ligneam renuens, habebit ferream in iudicio, XII, 208, 1: *Calenas ligneas contrivisti, et facies pro eis catenas ferreas.*

4° *Quibus specialiter compellat disciplina.* Incipio tibus competit, V, 19, 2: *Ad sciendam sapientiam et disciplinam... ut detur parvulis civitatis adolescenti scientia et intellectus.* Detur pueris, non senibus, VI, 143, 2: *Proverbium est: Adolescentem iuxta viam suam etiam cum senuerit, non recedet ab ea.* Utilis est discipuli et correpto, 267, 1. Disciplinae attentio adhibenda, 191, 2: *Ingradiatur ad doctrinam cor tuum, et auris tua ad verba scientia.* Ea in omni congregatione servanda, 522, 1. Disciplinae bonae in urbe vel collegio tria indicia, *ibid.*

Disciplinae monasticae observantia in monasterio quantopere alios ad imitationem allicit. XIV, 448, 2: *In diebus illis... apprehendent Iudaei viri Iudaei, dicentes: Iuvimus vobiscum; auditivus enim quoniam Deus vobiscum est.* Disciplinae monasticae abjectio quomodo a Deo puniatur, XIII, 624, 2: *Et stridebunt cardines templi in die illa, dicit Dominus; nulli morientur, in omni loco projicietur silentium.*

DISCIPULI. 1° Discipuli regendi sunt disciplina, ut asini, X, 124, 2: *Cibaria, et virga, et omnis asino; panis, et disciplina, et opus servo.* Discipuli superant in vitiis magistros suos, XV, 499, 1: *Circulis mare et aridam, ut facialis unum proscelytum; et cum fuerit factus, facitis cum filium gehennae duplo quam eos.* Discipuli boni magistrorum mortuorum sunt velut imagines, X, 89, 1: *Mortuus est pater ejus, et quasi non est mortuus; similem enim reliquit sibi post se.*

2° *Discipulorum munia quae.* IX, 470, 1: *Audi me, fili, et discet disciplinam sensus, et in verbis meis attende in corde tuo.* Discipulorum est audire, docentis loqui, XX, 73, 1: *Sit autem omnis homo velle ad audiendum, tardus autem ad loquendum.* Eorum docilitas, obedientia, profectus, magnam doctori affert voluptatem et utilitatem, IX, 678, 1: *Beatus is... qui enarrat justitiam auri audienti.* Suum magistrum affligens sibi probrum et infelicitatem accersit, VI, 39, 1: *Qui effugit patrem et fugat matrem, ignominiosus est et infelix.* Discipulus patienter magistrum audiat, V, 12, 1: *Doctrina viri per patientiam noscitur; et gloria ejus est iniqua praetergressi.* Discipulus qui magna esturum diligit ornatum quam scientiam, nihil reperat fructus, VI, 9, 2: *Qui tantum verba seclatur, nihil habebit.* Discipuli stant, magistri sedent, XVII, 367, 1: *Ego sum vir Judaeus... nutritus... secus*

pedes Gamalietis eruditus iuxta veritatem paterna legis. Discipulorum est stare vel assidere in scamno, XV, 437, 1: *Et cum sedisset (Jesus), accesserunt ad eum discipuli ejus.* Olim discipuli magistros osculabantur, VI, 241, 2: *Labia deosculabatur, qui recta verba respondet.*

DISCIPULI CHRISTI. Qui discipuli Christi cum eo nuptis interfuerint, XVI, 328, 1, 2. Et hi in eum credere post vivum primum miraculum perrexe-rant, 322, 1.

Discipulorum septuaginta duorum nomina non sunt nota, XVI, 144, 2. Figure eorum, *ibid.* Eorum officium, *ibid.* Qua in re Apostolis servirent, XVIII, 630, 1. His correspondent sacerdotes, *ibid.* Cur tot sint electi, 143, 1. Cur bini missi, *ibid.* Discipuli septuaginta duo subinde Apostoli vocantur, XV, 254, 1. Hi de panibus vel omissis, vel corporalibus inter se agentes a Domino corripiantur, 361, 2. Quare non poterunt daemone efcere e lunatico, 392, 1 et seqq.

Discipulus patrem sepelire volens qui fuerit, XV, 212, 1. Et an pater hic vivus fuerit, an mortuus, *ibid.*

Ex discipulis Christi multi eum deserunt propter sermonem de carne ejus sumenda, et qui hi fuerint, XVI, 412, 2. An ex iis fuerit S. Marcus, 413, 1.

Discipuli duo missi ad asinam adducendam qui fuerint, XV, 457, 1. Discipulorum Christi fuga significata in eo quod in festo expiationis solus pontifex esset in tabernaculo, II, 107, 1. Qui discipuli de Christi resurrectione dubitavit, et quando, XV, 656, 2.

Discipulorum duorum in Emmaus euntium historia, XVI, 274, 1. An in ea Lucas differat a Marco, 274, 2. Quinam hi duo fuerint, *ibid.* Et quare in Emmaus ierint, *ibid.* Emmaus etymon iis adaptatur, 275, 1. Cur Christum non agnoverint, 2. Cur iis alia effigie appareat, 276, 1. Cur tecto loquantur, *ibid.*, 277, 1. Eorum vana spes et diffidentia, *ibid.*

Discipulorum Joannis Christum audientium, in eo audiendo ardor, XVI, 320, 1. Quare item moverint cum discipulis Christi super baptismo, 348, 1, 2 et seqq. A Joanne docentur Christum se esse majorem et digniorem, et se non nisi quia esse indicem, XVI, 348, 2 et seqq. Discipuli Joannis ad Christum transiere, XV, 340, 1. Eorum jejuniu, XVI, 243, 2: 245, 2.

DISCORDIA. DISSENSIO. 1° *Discordia affinitatem habet cum invidia et superbia, V, 545, 2: Qui meditatur discordias, diligit rixas.*

2° *Discordiae pater est Lucifer, IX, 670, 1. Item cupiditas, ibid.* Discordiam seminantes sunt filii diaboli, XV, 149, 2. *Beati pacifici, quoniam filii dei vocantur.* Sunt socii diaboli et Antichristi, V, 168, 2: *Sex sunt quae odit Dominus, et septimum deletatur.* eum qui seminat inter fratres discordias. Discordias seminant impij, 163, 2: *Pro-*

vo corde machinatur malum, et omni tempore jurgia seminat. Dissensiens ab altero alium ab eo affectum habet, qui est causa litium, VI, 318, 2: *Cum defecerint ligna, extinguuntur ignis; et usurione subtrahit, jurgia concuiscunt.* Quae sint discordiae faces, V, 511, 2: *Homo perversus suscita lites, et verbosus separat principes.*

3° *Discordia fraternali a Deo saepe graviter punita, XIII, 544, 2.* Dissensionibus offenduntur Angeli, XV, 404, 1 et seqq. Dissidia inter sanctos homines et voluntatum dissensiones interdum oriuntur, XIII, 142, 2: *Princeps autem regni Persarum restitit mihi viginti et uno diebus.* Dissensio inter sanctos potest esse sine peccato, XVII, 304, 2: *Facta est autem dissensio, ita ut discederent ab invicem (Paulus et Barnabas).* Discordia in coetu bene structa destruit, X, 209, 2: *Unus aedificans, et unus destruens, quid prodest illis nisi labor?* Discordia est certa ruina reipublicae, XI, 135, 2: *Et irruet populus, vix ad virum.* Discordia perdit Romanam reipublicam, XV, 304, 1: *Omne regnum divisum contra se desolabitur, et omnis civitas, vel domus divisa contra se, non stabit.* Discordia et ambitio principum sacerdotum apud Judaeos quanta postea fuerit, XII, 541, 2. Discordias castigatio, XVIII, 512, 1, 2: *Pacem habete, et Deus pacis erit vobiscum.*

DISCRETIO. Quid sit. 1° *Discretio est species prudentiae, V, 20, 2.* Ea digitis denotatur, V, 185, 2: *Liga enim (legum) in digitis tuis, scribe illam in tabulis cordis tui.* Etiam solo denotatur, X, 317, 2: *Initium necessarii rei vitae hominum, aqua, ignis et ferrum, sal, lac, et panis similitudines, et mel, et botrus uva, et oleum, et vestimentum.*

2° *Quibus in rebus discretio sit adhibenda, X, 239, 1: Omnem escam manducabili venter, et est cibis cibo melior. Fauces contingunt cibum ferre, et cor sensatum verba mentiacia.* Discretio in correctione fraternali imprimis necessaria est, XV, 407, 2: *Si autem peccaverit in te frater tuus, vade, et corripie eum inter te et ipsum solum.* Discretio est virtus principum, VI, 221, 1: *Cum dispositione intur bellum; et erit salus ubi multa consilia sunt.*

3° *Discretiois commoda et elogia, VIII, 181, 2.* Pacem inter homines conservat, XV, 702, 2: *Pacem habete inter vos.* Discretiois commendatio, XVIII, 201, 2: *Nationabile obsequium vestrum.* Discretio est aurga virtutum, II, 19, 4. Velut saepe est in audientia detractio, X, 60, 2: *Septi aures tuas spiritus, et linguam nequam noli audire.* Miro valet ad perfectionem virtutis, V, 217, 2: *Sapientia aedificabitur domus, et prudentia roborabitur.*

DISCRETIO SPIRITUUM. Discretio spirituum, quid sit, XVIII, 373, 2: *Atti (datur) discretio spirituum.* Magnum Dei donum est, XX, 587, 1: *Nobis omni spiritus credere, sed probate spiritus si ea Deo sint.* Donum discretiois spirituum multum

sancti habuere, XVII, 289, 1: *Qui (Paulus) intuitus eum, et videns quia fidem haberet, ut salvus fieret, discretio spirituum est confessoris et animarum eorum a Deo petenda, XVIII, 373, 2.*

DISCUS. Discus quale athletarum instrumentum esset, XIV, 404, 1. Disci exercitatio quæ, IV, 414, 1. Discus solebat per palæstram circumferri, 514, 2. Discum ferreum jacere solebant luctatores, IX, 207, 2.

DISPENSATOR. Dispensatoris monia: ejus præcipua virtus fidelitas et prudentia, XVIII, 277, 1, 2: *Sic nos existimet homo ut... dispensatores mysteriorum Dei. Hic jam quaeritur inter dispensatores ut fidelis quis inveniat. Dispensatores tantum sumus donorum Dei, XVI, 215, 1: Homo quidam erat dives, qui habebat villicum, 217, 1. Dispensator cuique suum pro meritis distribuat, 479, 1: Quis putas, est fidelis dispensator et prudens, quem constituit Dominus super familiam suam.*

DISPUNCTIO. Dispunctio verborum, capitum et sententiarum sacra Scriptura multum valet ad ejus genuinum sensum capiendum, XIII, 252, 2.

DISPUTATIO. Disputationes scholares acunt ingenium, VI, 346, 2 et seq.: *Ferrum ferro excavatur, et homo excavat faciem amici sui. Cum quibus disputandum sit, et qua modestia, XIX, 286, 2: Noli contendere verbis, ad nihil enim utile est nisi ad subversionem audientium. Disputationes quomodo instituendæ, Job, 478, 1: Respondete, obsecro, absque contentione, et loquentes id quod justum est judicate. In disputatione quæ a catholicis servanda, XIX, 254, 2: Si quis aliter docet... superius est, nihil sciens, sed loquens circa quæstiones et pugnas verborum, ex quibus oriuntur invidiæ, contentiones, etc. Disputare de fide non est laicorum radium, XX, 656, 1: Deprecans superceterari semel traditæ sanctis fidei. Disputare cum Deo quid, Job, 297, 2: Ad Omnipotentem loquar, et disputare eum leo cupio.*

DISSIMULATIO. Dissimulans multa, aptus est ad regendum, V, 53, 1, 2: *Qui moderatur sermones suos, doctus et prudens est: et prolapsi spiritus vir crudelis. Dissimulat in lapsu alieno vir sapiens, VI, 14, 1: Doctrina viri pro patientiam noxietur, et gloria ejus est iniqua prætergredi. Dissimulatio peccatorum noxia, Job, 98, 4: Nonne dissimulavi? nonne silui? nonne quievi? et venit super me indignatio.*

DISSOLUTI, DISSOLUTIO. Dissoluti corde sunt consilianiæ, IX, 106, 2: *Et dissoluti corde qui non credunt Deo, et ideo non protegentur ab eo. Dissoluti inter sanctos viventes, quam merito culpandi, XI, 377, 1, 2: In terra sanctorum iniqua ressit, et non videbit gloriam Domini. Dissolutio-nem monasteriorum quomodo puniat Deus, XIII, 624, 2.*

DISTRACTIO. Distractio in oratione cavenda, XV, 184, 1: *Tu autem cum oraveris, intra in*

cubiculum tuum, et clauso ostio, ora Patrem tuum in abscondito, 249, 1: Et cum ejecta esset turba, intravit et tenuit manum ejus, et surrexit puella. Ob distractionem in oratione verba ejus non sunt iteranda, IX, 231, 2: Non iteres verbum in oratione tua. Involuntaria distractio non est peccatum, ibid. (Vide ORATIO).

DIVINATIO, DIVINI. 1º Divinatio vox unde derivatur, V, 493, 1. Sic olim vocabatur iudicium rei obscuræ, V, 494, 2. Divini vocantur conjectores, VI, 473, 2. Vocantur somniores, XIV, 477, 2. Divinandi ratio apud Assyrios et Ægyptios, I, 378, 1. Divinandi ratio per baculum in sublime jactum in usu fuit apud veteres, XII, 656, 1, 2.

2º Divini somnia diversimode exponunt, unde eorum vanitas elucet, X, 195, 1. Eorum responsa obscura sunt, 195, 2. Per dæmonem sæpe vera prædicant, 319, 1. Divinatio erronea a diabolo profecta res mendax est, 193, 2. Divinatoria sors quæ et quatenus illicita sit, XIV, 32, 2 et seq.

3º Divinatio et prænotio futurorum contingentium non fit naturaliter, sed propria est divinitatis, XII, 55, 2. Divinationis veritas est testimonium divinitatis et sanctitatis, X, 258, 1. Divinitatis testis est veritas divinationis, XI, 515, 2. Divinare prophetas adhuc futuras quatenus liceat per accommodationem, omen divinum et novam prophetiam, XIII, 252, 1, 2. Divinant subinde morituri, IV, 310, 1. Divinandi vis non est in anima moribundi vel manici, XIII, 247, 4, 2.

DIVINITAS. 1º Divinitas in Deo est ejus gloria objectiva eique intrinseca, X, 382, 2: *Quis scitabitur videns gloriam ejus?* Divinitas una numero est, XIX, 23, 2: *Qui cum in forma Dei esset, Divinitas omnes dotes et perfectiones in se continet, XIII, 293, 1. Divinitatis puritas, amor, ardor, trinitas personarum, æternitas duplex, XIV, 254, 1: Incurvati sunt colles mundi ab itineribus æternitatis ejus. Deitas est velut sol, XXI, 236, 2: Signum magnum apparuit in celo, mulier amicta sole et luna sub pedibus ejus. Divinitatis dulcedo non potest capi nisi a mentibus Beatorum, XIV, 254, 1.*

2º Divinitas effigiari et representari nequit, XVII, 337, 1: *Genus ergo cum simus Dei, non debemus æmulari aurum, aut argenteo, aut lapidei sculpturæ artis et cogitationis hominis, divinum esse simile Divinitatis quod sit hieroglyphicum et ænigma, XIV, 254, 1. Divinitatis symbolum est ignis, IV, 502, 2. Divinitas lucerna notatur, VI, 70, 2 et seq. Ejus symbolum est amiantes lapis, XX, 245, 1. Representatur per jaspidem et sardium quorum colorem Deus in throno sedens habere credebatur, XXI, 95, 2.*

3º Divinitatem ambit diabolus, XV, 426, 2: *Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me. Divinitatem ambientes punire solet Deus, IX, 174, 2. Ne sequaris in fortitudine tua concupiscentiam*

cordis tui, et ne dixeris: Quomodo potui, aut quis me subiecit propter facta mea? Ejus tamen omnes appetentes sunt, IX, 505, 1, 2. Vidit præsumptionem cordis eorum, quoniam mala est. Divinitatem ambientes phthiriasi consumpti, XVII, 271, 2: Confestim autem percussit eum angelus Domini, eo quod non dedisset honorem Deo. In divinitatem injurii sunt hæretici, XIX, 431, 1 et seqq.

4º Divinitas possedit humanitatem Christi per unionem hypostaticam, V, 224, 1: *Dominus possedit me in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret a principio. Humanitas ei subordinata est, 228, 2: Ab æterno ordinata sum. Divinitas arboris trunco assimilatur cui humanitas inserta est, XI, 80, 1: In mansuetudine suscipite insitum Verbum, quod potest solvere animas vestras. Tota et plena in Christo inhabitavit, idque corporaliter, XIX, 86, 2: In ipso inhabitavit omnis plenitudo divinitatis corporaliter. Divinitas Christi ostenditur, astruitur et probatur, XV, 220, 1: Ecce leprosus veniens, adorabat eum, dicens: Domine, si vis, potes me mundare. Divinitas Filii et Spiritus sancti probatur ex visione Isaia, XI, 166, 2; 167, 1; XVI, 479, 2 et seq.: *Ego et Pater unum sumus; XX, 504, 1, 2 et seq.: Quod fuit ab initio, quod auditivum, quod vidimus oculis nostris... et manus nostræ contractaverunt de Verbo vitæ, 506, 2; 608, 2 et seq.: Quis est qui vincit mundum, nisi qui credit quoniam Jesus est Filius Dei? 611, 1: Tres sunt qui testimonium dant in celo: Pater, Verbum, et Spiritus sanctus, et hi tres unum sunt; 624, 2 et seq.: Dedit nobis sensum, ut cognoscamus verum Deum et simus in vero Filio ejus; hic est verus Deus et vita æterna. Qui hæretici eam negant, XVI, 295, 1. Divinitas Patris et Filii una et eadem est, 544, 1, 2: Pater autem in me manens, ipse facit opera. Divinitas Christi ejusque humanitas per a et o mystice representatur, XXI, 26, 1; 37, 2.**

Divinitatem non potuit Christus mereri, utpote quam habere antequam nasceretur, XXI, 133, 1. Eam quomodo Agnus accipere dicitur, 133, 2: *Dignus est Agnus qui occisus est, accipere virtutem et divinitatem. Divinitas erat causa efficiens verborum et operum Christi, XVI, 544, 2 et seqq. Christus divinitatem suam cognosci petit, 591, 1: Clarifica Filium tuum, ut Filius tuus clarificet te; 595, 1: Nunc clarifica me, tu, Pater, apud temetipsum, claritate quam habui, priusquam mundus esset apud te. Ipse eam in transfiguratione Apostolis non ostendit, XV, 382, 2: *Et transfiguratus est ante eos, et respersit facies ejus sicut sol. Divinitas in passione integra permansit, XVI, 622, 2: Facta sunt enim hæc, ut Scriptura impleretur: Os non comminuetis ex eo. Divinitas eum in tormentis sustentabat, XV, 628, 2. Divinitas Christi et patientia ejus colligi potuit, VI, 13, 2. Divinitas Christi non est passio, XX, 343, 1. Christo igitur passio in carne, et eadem cogitatione arma-**

mini. Hæc in illius morte emicuit, in Scriptura, VI, 534, 1, 2: Si Deus clarificatus est in eo, et Deus clarificabit eum in semetipso: et continuo clarificabit eum. Divinitas Christi semper, et etiam in morte, remansit tam corpori quam anime ejus conjuncta, XIII, 364, 1, 2; XV, 641, 1.

Divinitas Christi in Eucharistia est causa resurrectionis nostræ, XVI, 407, 15 et seq.: *Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in illo. Nobis assidue dat vitam gratiæ, 409, 2: Sicut misit me vivens Pater, et ego vivo propter Patrem; et qui manducat me, et ipse vivet propter me. Divinitas Christi carni unita summa est claritas, 601, 1: Et ego, claritatem, quam dedisti mihi, dedi eis (Vide EUCHARISTIA, INCARNATIO, JESUS CHRISTUS).*

DIVINUS, DIVINA. Divini quomodo fieri possimus, XIII, 497, 4, 2. Deiformes quomodo evasurimus, XIV, 255, 2. Divinum est animarum conversioni studere, XX, 227, 2.

Divina concipiuntur ut humana solentur, V, 221, 2. Divina arcana abscondenda sunt, VI, 252, 2 et seq.: *Gloria Dei est celare verbum. Non sunt nimis curiose scrutanda, 291, 1: Qui scrutatur est majestatis, opprimetur a gloria. Sed possunt ab hominibus inquiri, ibid., 2.*

DIVITIE, DIVES, OPES. 1º DIVITIARUM, OPUM DEFINITIO, NATURA, ET EARUM IN SCRIPTURA VARIE ACCEPTIONES. — Divites dicitur quasi divus, VI, 151, 1. Divitias sumit Paulus pro copia per cataractes, XVIII, 57, 1: *An divitias bonitatis ejus, et patientiæ, et longanimitatis contemnis? Item pro immensa Dei misericordia, ibid. Divitias ita dicte quia mentem dividunt, XV, 199, 4. Opes dividuntur ab opo quam afferunt, IX, 409, 1: Viri cupidido et tenaci sine ratione est substantia, et homini livido ad quid aurum? Opes ab Hebræis vocantur spolia, VI, 492, 2: *Confidit in ea cor viri sui, et spoliis non indigebit. Opes vocantur in Scriptura propagines, XIV, 177, 2: Vastatores dissipaverunt eos, et propagines eorum corruerunt. Opes cur vocentur mammon, id est tenebræ, XI, 550, 1: Dabo tibi thesaurus absconditos, et arcana secretorum. Cur vocentur impia, V, 271, 2: *Nil proderunt thesauri impletis; justitia vero liberabit a morte. Quare vocentur mammona iniquitatis, X, 205, 4, 2: Immutatis est iniquo oblatio est maculata, et non sunt beneficiis submansationibus iniquorum. Cur dicantur iniuste et iniquæ, VI, 434, 2; IX, 172, 1: *Noli attendere ad possessiones iniquas; XVI, 317, 2: Facite vobis amicos de mammona iniquitatis. Cur dicantur aliena, 216, 2 et seqq.: *Et si in alieno fideles non fueritis, quod vestrum est, quis dabit vobis? Divitias terræ quo sensu divitias et non divitias sint, VII, 209, 2: *Avarus non impletitur pecunia. Quæ bone, quæ male, IX, 403, 1, 2: *Bona est substantia, cui non est peccatum in concupiscentia. Non sunt mala, sed earum cupiditas. Job, 30, 1. Sunt res indifferentes, X, 19, 1.*******

Divitiae per sinistram sapientiae representantur, V. 88, 1: *Longitudo dierum in dextera ejus, et in sinistra illius divitiae et gloria.* Cisterna: assimilantur, 140, 1, 2: *Bibe aquam de cisterna tua, et fuenta putei tui.* Aquilis comparantur, VI, 184, 2: *Ne erigas oculos tuos ad opes quas non potes habere, quia facient sibi pennas quasi aquilae, et volabunt in caelum.*

II. ORIGO, DISTRIBUTIO, FINIS DIVITIARUM. — **1.** *Dilat solus deus.* V. 301, 1: *Benedictio homini divites fecit.* Divitiae donum Dei sunt, hinc dat eas saepe non sollicitis, negat sollicitis, IX, 344, 2: *Est inano... egeus recuperatione, plus deficientis virtute, et abundans paupertate.* Et oculus dei respicit illum in bono. Saepe proveniunt ab uxore bona, X, 242, 2: *Qui possidet mulierem bonam, inchoat possessionem.*

2. *Divitiae a Deo dantur dignis,* V. 336, 2: *Animi quae benedicti, impinguabitur; et qui inebriat, ipse quoque inebriabitur.* Proprie sunt proborum et iustorum, 220, 2: *In viis iustitiae ambulando, in medio semitaram judicis, ut dilecti diligentes me, et thesaurus eorum repleam.* Iustus proveniunt ex favore Dei, 301, 1. Ineptus cum cadunt, injuriam quodammodo sibi fieri putant, 429, 1, 2: *Corona sapientium, divitiae eorum.* Dilat quando suos deus, IX, 357, 2. Divitiae tandem oberrant donec ad Jesum tanquam ad legitimam dominum perveniunt, VI, 102, 1: *Rapinas impiorum detrahent eos, quia noverunt facere iudicium.* Opes avari iusto Dei iudicio in liberalem derivantur, 368, 2: *Qui coarctat divitias usuris et fanore, liberati in pauperes congregat eas.* A Deo datae afferunt animi quietem, secus opes mundanae, V. 301, 2. Sapientiam instar coronae decorant, 429, 1, 2 et seq.: *Coronae sapientium, divitiae eorum.* Et pium maxime, non impium, *ibid.*

3. *Divitiarum finis.* X, 116, 2. Dives a Deo impeditur divitiis, ut probetur an iis non sit abusus, 148, 1: *Erit illi gloria aeterna, qui potuit irasci, sed non est irascens.* A Deo dantur ut rite expendantur, V. 429, 2.

4. *Divitiarum utilitas in quo sito sit,* V. 290, 1: *Substantia divitis, urbs fortitudinis ejus.* Earum commoda, VI, 144, 2. Earum necessitas, V. 429, 1, 2. Dives putat se per opes invictum tutum et securum esse, 290, 2; 569, 1. Divitiae sunt divitiis quas munimentum et vallum, V. 290, 1. Sunt fortitudo divitum, 451, 1. Addunt diviti animos et robur, 380, 2: *Redemptio animae viri, divitiae suae.* Tacite hominem a quolibet malo liberant, 380, 2. Parant diviti amicos multos, VI, 6, 1: *Divitiae addunt amicos plurimos.* Dives saepe in gaudiis viti, V. 458, 1: *Omnes dies pauperis mali; curam divitis quasi fuge convitium.*

III. *Divitiarum acquisitio.* — **1.** *Quid vitandum in divitiarum acquisitione.* Primo. Divitiis in hac vita non est mandatum, XIX, 256, 2: *Nihil enim inultimus in hunc mundum; haud dubium quod*

nece auferre quid possumus. Nimiae non sunt appetendae, VI, 432, 2: *Mendacitatem et divitias ne desideris mihi.* Eae quae vires superant, non sunt expetendae, 184, 2. Superant ha omnes avari studium et conatum, 185, 1. Divitiae non sunt multiplicandae, IX, 342, 2: *Si dives fueris, non eris immunitis a defecto.* Alimenta necessaria, non opes nimiae a Deo sunt petendae, VI, 332, 1, 2. Ad quid habeantur et haberi desiderantur, XIX, 257, 2. Divitibus non caret, qui divitias non desiderat. *Psalm.* II, 69, 1. Divitias coarctare quando sit peccatum mortale. XVI, 114, 1: *Vae vobis divitibus, quia habetis consolationem vestram.* Divitiarum comparandarum nimium studium est jugis animae cruciatus, et homines ad illicita compellit, VI, 182, 2: *Noli laborare ut divites, sed prudentia labefacit carnem hominis.* X, 110, 2: *Vigilia honestatis (græce σωφροσύνη) labefacit carnes, et cogitatio illius auferat somnum.* Hoc avertit mentem ejus a Deo, *ibid.*, 1. Eamque inquietat, *ibid.*, 2. Discendi cupiditas causa est iniquorum contractuum, 20, 1: *Sicut in medio campagnis lapidum palus figitur, sic et inter medium venditionis et emptio angustabitur peccatum, contereitur cum delinquente delictum.* Discendi medium paradoxum, 254, 2: *Cum emptore (tracta) de venditione.* Opibus studentes saepe iustitiam et Deo legem violant, VI, 182, 2. Divitiarum cupiditas moribus insanabilis, XIX, 200, 2: *Quam (cupiditate) quidam appetentes inseruerunt se doloribus multis.* Quando sit peccatum mortale, IX, 342. Discendi nimium studium moderandum est, VI, 184, 2.

Secundo. *Divitiae non sunt comparandae mediis iustis.* Divitiae iniuste parvae non dantur, V, 101, 1, 2: *Egestas a Domino in domo impij.* Inique parvae non pereunt, sed difflunt, IX, 566, 1: *Qui edificat domum suam impendis alienis, quasi qui colligit lapides suos in hieme;* Job, 348, 2: *Non dilabitur, nec perseverabit substantia ejus, nec mittet in terra radicem suam;* 427, 1: *Divitias quas devoravit evomet, et de ventre illius extrahet eas.* 228, 2. Opes fraude parvae cito pereunt, V, 41, 2; 328, 2: *Impius facit opus instabile;* 369, 1, 2: *Manus fortium dominabitur: quae autem remissa est, tribulis serviet;* 371, 1: *Qui negligit damnum propter amicum, iustus est, iter autem impiorum decipiet eas;* 372, 1, 2: *Non inveniet fraudulentium lucrum;* 383, 1, 2: *Substantia festinatio minuetur: quae autem paulatim colligitur manu, multiplicabitur.* Eae cito volant, 276, 2: *Qui nihil vendacis, hoc pascat ventos: idem autem ipse sequitur aves volantes;* XII, 141, 2: *Perdita fecit quae non peperit, fecit divitias et non in iudicio;* in dimidio dierum suorum derelinquet eas. Opes iniquorum affluunt cito, et refluent, et pereunt cum strepitu, X, 331, 1; 332: *Nepotes impiorum non multiplicabunt ramos, et radices immunda super cacumem petrae sonant.* Male parvae non sunt diuturnae, XII

394, 2; 395, 4: *Ventum seminabunt, et turbinem metent, culmus stans non est in eo, germen non faciet farinam: quod et si fecerit, alieni comedent eam.* Eae pater ad filium non transmittit, V. 341, 2: *Qui conturbat domum suam, possidebit ventos;* 451, 2: *Domus justi plurima fortitudo, et in fructibus impij conturbatio.* Opes impiorum disturbantur et pereunt, 451, 2. Quae et ipsi eas inutiliter consumunt, *ibid.* Cur divitiae male parvae affligant et inquietant, 271, 2. Cur cito parvae, cito diffluant, 384, 1, 2.

2. *Quibus mediis comparandae divitiae.* Sunt parandae per artes et industriam, VI, 183, 1; 184, 2. Proficiuntur ab industria. 455, 1: *Quasi sicut lanam et linum, et operata est consilio manuum suarum.* Sunt homini comparandae ante fabricam domus, 243, 2: *Præpara foris opus tuum, et diligenter exerce agrum tuum, et postea edifices domum tuam.* Discere volens etiam minima lucra capere, V. 275, 2: *Egestatem operata est manus remissa, manus autem fortium divitias parat.* Labore parvae proprio sunt clariores hereditate relictae, 372, 1. Labore parvae praestantiores sunt nobilitate, 354, 2. Opes moderatas sibi quisque laborando parat, VI, 144, 2. Iustus artibus parandis magnis iniustus, V. 492, 1: *Melius est parum cum iustitia, quam multi fructus cum iniquitate.* Dives debet esse animus non arca. *Psalm.* II, 264, 2: *Gloria et divitiae in domo ejus, et iustitia ejus manet in saeculum saeculi.* Discendi optima ratio est iustitia, liberalitas et elemosynae studium, VI, 182, 1. Opes iustorum stabiles sunt et firmæ, V. 347, 2: *Non roborabitur homo ex impietate, et radix iustorum non commovebitur.* Eae civitatem exaltant, 320, 1: *Benedictione iustorum exaltabit civitas.* Eae a Domino benedicuntur, 370, 1.

IV. *Divitiarum possessio.* — **1.** *Divitiarum possessio dare non potest felicitatem, sed e contrario miserum facit.* Primo, quia sunt contra, VII, 103, 1: *Coarctavi mihi argentum, et aurum, et substantias regum ac provinciarum... vidi in omnibus vanitatem;* 214, 1: *Ubi multe sunt opes, multi et qui comedunt eas.* Et quid prodest possessori, nisi quod carnaliter divitias oculis suis? 218, 1: *Est et alia infirmitas pessima, quam vidi sub sole: divitiae conservant in malum domini sui.* Sunt et rocantur vanitas, VI, 100, 2: *Qui congregat thesuros lingua mendacii vanus et exors est.* Earum descriptio et vanitas, VII, 68, 1, 2 et seq. Quid sint secundum Gregorium Nazianzenum, *ibid.* Sunt bonum infirmum, VI, 132, 2. *Melius est nomen bonum, quam divitia multae.* Carent successu et felicitate, 72, 2: *Hereditas ad quam festinatur in principio, in novissima benedictione carebit.* Vanæ sunt et indignae quibus homo cor apponat, XIV, 182, 2: *Diripite argentum, diripite aurum: sed non est finis divitiarum ex omnibus ovis desi-*

derabuntus. Earum vanitas et pernicitas, XVI, 170, 2. Sine sapientia sunt vanae et noxiae, V. 540, 2: *Quid prodest stulto habere divitias, cum sapientiam curare non possit?*

Secundo, quia divitiae possidentem non satiant, V. 480, 2: *Melius est parum cum timore Domini, quam thesauri magni et insatiabiles;* VI, 183, 1; 215, 1, 2: *Ne amuletis viros malos, nec desideres esse cum eis.* Non explent mentem, IX, 343, 1. Fugiant sequentem, *ibid.* Non extinguunt habendi sitim, 379, 1; Job, 622, 2.

Tertio, quia faciunt hominem miserum et a nullo malo eum liberant; X, 143, 2: *Multi dati sunt in auri casus, et facta est in specie illius perditio illorum.* Non prosunt, sed obsunt possidenti, V. 272, 1; VI, 374, 2: *Sapientis sibi videtur vir dives; pauper autem prudens scrutabitur eum.* Opes quas afferunt turbationes, lites, angores, V. 461, 1. Divitibus sunt tormentum, VII, 215, 1. Divitiae curas parant, Job, 432, 2. Non habentur sine amaritudine, 361, 2. In quo divites pauperes infeliciores sunt, IX, 385, 2: *Est qui velatur peccata pro inopia, et in requie sua stimulat.* Dives aeger miserio paupere bene sano, X, 96, 2: *Melior est pauper sanus, et fortis viribus, quam dives imbecillus et flagellatus malitia.* Illic divitiae sunt inutilis, 100, 1: *Bona abscondita in ore clauso, quasi appositiones epularum circumposita sepulcro.* Non prosunt agris divitibus, 100, 1. Dolores sunt et spine, X, 325, 1. XIX, 260, 1. Cur vocantur a Christo spine, VII, 219, 2. Cur hominem affligant et inquietant, V. 272, 1. Senectutem accelerant, Job, 443, 1: *Quare ergo impij vivunt, sublevari sunt confortatio (græce senectutem) divitiis? Divites cur non diu vivant, XVI, 170, 1: Dicam animae meae: Habes multa bona posita in annos plurimos, requiesce, comede, bibe, epulare.*

Quarto, quia sunt fallaces, umbraticae, instabiles et fugaces, V. 541, 1; *Psalm.* I, 205, 1: *Divites egerrunt et esurierunt;* Job, 347, 2. Fluxae sunt, et non in nostra potestate, 551, 2: *Verumtamen quia non sunt in manu eorum bona sua, consulunt impiorum longe sit o me.* Avolant cito et collabantur, VI, 184, 2 et seqq. 216, 2. Oculorum avari aciem elidunt, 185, 1. Idque ad modum aquilae avolantibus, *ibid.* Peregrinantur ab alio ad alium, 102, 1: *Rapinas impiorum detrahent eos, quia noverunt facere iudicium.* Eae transeunt a patre in filios et nepotes, V. 451, 2. Earum incertitudo, XIX, 265, 2: *Disillus hujus saeculi præcipe non subtime sapere, neque sperare in incerto divitiarum.* Divitiae fluunt in iniquitate, et rapinas nocte concupiscere. Fiori feni comparantur, X, 46, 2: *Gloriatur... dives... in humilitate sua, quantum sicut flos feni fragilis.* Variis casibus subiacent, VI, 356, 1. Sunt transibiles fundamentum fiduciae, Job, 622, 2: *Si putavit aurum robur meum, et obruxit*

Asi: Fiducia mea. Qui in iis confidit, inani nititur fundamento. V. 340, 1: Qui confidit in divitiis, corruet: iusti autem quasi virens folium germinant.

Divitiarum possessio periculis abundat. Primo. Divitiarum realia et damna. VI, 436, 1, 2: Divitiis ne dederis mihi... ne forte satiatas, illiciar ad negandum, et dicam: Quis est Dominus? X, 443, 1: Qui aurum diligit, non justificabitur: XVII, 134, 1, 2; XIX, 260, 2: Quam (cupiditatem) quidam appetentes, inseruerunt se doloribus nullis. Divitiæ sunt causa mullorum malorum, XIV, 438, 1, 2: Numquid justificabo stateram impiam, et succelli pondera dolosa. In quibus divites ejus repleti sunt iniquitate... Quare male sunt, X, 446, 2: Beatus dives... qui post aurum non abiit, nec speravit in pecunia et thesauris: quis est hic, et laudabimus eum? Divitiarum periculis, XI, 456, 1, 2 et seq.: In auribus meis sunt hæc, dicit Dominus exercituum: Nisi domus multa deserte fuerint, grandes et pulchre, absque habitatore. Divitiæ multis sunt exitio, X, 443, 1, 2. Divitiæ multis periculis sunt expositæ, Psalm. I, 205, 1.

Secundo. Divitiæ multorum peccatorum sunt causa, X, 443, 1, 2; 446, 1. Divitiis vitiorum fomes sunt, XIII, 338, 1: Secundum multitudinem eorum sine peccaverunt mihi, XX, 407, 1. Sunt arma iniquitatis, Job, 346, 1: Cucurrit adersus eum (Deum) erecto collo, et pingui cervicæ armatus est. Earum affluentia est illecebra peccandi, XVI, 470, 1. Sunt vitiorum ministræ, VI, 372, 1; 435, 1. Dives cadit in omnia vitia, ibid. Divitiæ sunt laqueus et retia diaboli, XIX, 258, 2: Qui voluit divites fieri, incidit in tentationem, et in laqueum diaboli. Hominis sunt compedes, laquei et pedicæ mortis, VI, 400, 2 et seq.: Qui congregat thesauros (lingua mendacii, vanus et exors est, et impingetur ad lapsum mortis. Et ab iis saepe deorsum trahuntur, 101, 2. Descendit nimium studium est jugis anime cruciatus, et homines ad illicita compellit, 182, 2. Dives in auro non peccans rarissimus est, X, 445, 1.

Tertio. Divitiæ sapientie studium et virtutis amorem minuant, VI, 483, 1. Dives opibus saepe est inops virtutibus, V, 380, 1: Est quasi dives, cum nihil habeat: et est quasi pauper, cum in multis divitiis sit. Dives opibus non est semper dives in gratia, VI, 434, 1, 2. Dives sunt steriles virtutum, Job, 351, 2: Ignis devorabit tabernacula eorum qui munera libenter accipiunt. Qui valde divites sunt, non sunt viri boni, XIX, 259, 1. Divitium Christianorum non est quod se pauperibus preferant, quia majora habent virtutum impedimenta quam pauperes, XIV, 506, 2: Salvabit Dominus tabernaculum Juda, ut non magnifice glorietur domus David. Opes diviti non tam commodo sunt, quam oner et impedimento ad virtutem, XV, 432, 1: Facilius est camelum per foramen acus transire, quam divitem intrare in regnum caelo-

rum. Quam difficile amare Deum queant, XX, 407, 1. Mentem opes obtundunt, Job, 347, 1. Divitium cæcitas in amandis opibus, V, 371, 2: Substantia divitiis, urbs roboris ejus, et quasi murus validus circumdams eum. Sunt eæ causæ inquietudinis conscientie, VI, 65, 2: Suavis est hominis panis mendacii, et postea implebitur es opus calculo. Sunt probatio et tentatio, X, 448, 1. Sunt occasio peccandi et beneficiandi, ibid. Quando prosunt et obsunt saluti, Job, 29, 2: Nonne tu vallasti eum, ac domum ejus, universamque substantiam per circuitum? Nocent stullis et insipientibus, IX, 550, 1, 2: Est datum quod non est utile: et est datum, cuius retributio duplex.

Quarto. Divitiis agnata est superbia, V, 587, 1, 2: Cum observationibus loquitur pauper, et dives effabitur rigide. Inflant divitem, XX, 408, 2: Nonne divites per potentiam opprimunt eos. Pariunt superbiæ, 45, 1. Ob eas tumide et imperiose loquitur dives et dure respondet, ibid. Divitiæ non perdunt hominem sed superbia, Psalm. II, 1. Earum vermis est superbia, XIX, 265, 2. Divites putant sibi opes suas sufficere, IX, 474, 1: Ne dixeris: Quomodo potui, aut quis me subiecit propter facta mea? Earum fastus et rapina intolerabilis, ibid. Omne robur suum ponunt in donibus et opibus, XIV, 284, 1: Erat fortitudo eorum in ditione, et domus eorum in deserto. Divitium abundantia parit mentis crassitudinem et arrogantiam, Job, 347, 1: Operat faciem ejus crassitudo; et de lateribus ejus arvina dependet. Divites dominari volunt pauperibus ob opes, VI, 444, 2: Dives pauperibus imperat. Sunt plerumque duri et immites, XVI, 221, 2; 223, 2.

Quinto. Divitiis cognatis sunt fraus, usura, injustitia, pravitas, VI, 21, 2: Melior est pauper, qui ambulat in simplicitate sua, quam dives torquens labia sua. Dives, dolosus, plerumque injustus, impius, pravus ibid. Divitiis coacervare studens, vix erit immunis a peccato, 382, 1, 2: Qui... festinat dilari, non erit innocens. Opes sunt ira et litis fomites, X, 53, 4: Secundum enim ligna sylvæ, sic ignis exardescit; et secundum virtutem hominis sic iracundia illius erit, et secundum substantiam suam exallabit iram suam. Divitibus non convenit cum pauperibus, IX, 399, 2; 400, 1: Quæ pars diviti ad pauperem? Quæ inter eos sit differentia, ibid. et seq. Ad invicem dissident, VI, 434, 2. Divitium nonnullorum immiseriordia, XII, 744, 1: Nonne satis vobis erat pascua bona depasci? insuper et reliquias pascuarum vestrarum conculeastis pedibus vestris: et cum purissimam aquam biberetis, reliquiam pedibus vestris turbabatis. Plerumque opprimunt pauperes, IX, 385, 4: Quid communicabit cacabus ad ollam? quando enim se calidiorum, confringetur; 386, 2: Dives injuste egit, et fremet; pauper autem lætus tacet; 399, 2; 400, 1: Venatio leonis, onager in eremo: sic et pascua divitum sunt pauperes. Multa eis promi-

tunt, ut eorum opera utantur, IX, 387, 2: Si necessarius illi fueris, supplantabit te, et subridens spem dabit, narrans tibi bona, et dicit: Quid opus est tibi? Labores pauperum devorant, 387, 2: Et confundet te in cibis tuis, donec te exinaniat bis et ter. Divites qui pauperes opprimunt, vocantur sepulcra pauperum, XII, 55, 2: Pharetra ejus quasi sepulcrum patens. Divites iniqui cur dicantur leones, Psalm. I, 205, 4. Divites suggillantur qui in pauperes sunt duri, XX, 579, 1: Qui habuerit substantiam hujus mundi, et viderit fratrem suum necessitatem habere, et clausit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo?

Sexto. Divitiis sunt causa oblivionis Dei, et damnationis aternæ, XI, 455, 2; 456, 1: Væ qui conjugitis domum ad domum... usque ad terminum loci! Numquid habitabilis vos soli in medio terræ? 669, 1: Vilam manus tuæ invenisti, propterea non rogasti. Divites terrena præponunt celestibus, VI, 336, 2: Anima saturata calcabit favum. Cur divitiæ ducant ad atheismum, 435, 1: Divitiis... ne dederis mihi; ne forte satiatas illiciar ad negandum et dicam: Quis est Dominus? Cur Deum neget dives, ibid. Opes suas amant divites et colunt quasi idolum, ibid., et XI, 457, 1. Divitiæ sunt idolum, rapina, robur, spes, requies, XIII, 450, 2: Et dicit Ephraim: Veruntamen dives effectus sum, inveni idolum mihi.

Tertio. Diviti felicit et vegelo mors ejusque memoria gravis est, X, 345, 1; 346, 1: O mors, quam amara est memoria tua homini pacem habenti in substantiis suis; viro quieto, et cuius via directæ sunt in omnibus, et adhuc valenti accipere cibum. Talis duplici moritur morte, 345, 1. Dives impius licet æger, melius habet hic vivens, quam post mortem, 99, 2: Melior est mors quam vita anara. Divitiæ non prosunt in die iudicii, V, 316, 1, 2: Non proderunt divitiæ in die ultionis: iustitia autem liberabit a morte. Non liberant hominem a Dei ira, morte, gehenna, XII, 554, 2: Argentum eorum foras projicietur, et aurum eorum in sterquilinum erit. Qui in iis confidunt et consolationem suam quaerunt, in futuro plangent, XVI, 414, 1: Væ vobis divitiis, quia habetis consolationem vestram. Divites ægre cælum ingrediuntur, IX, 389, 1; XX, 407, 4. Divites hic et in futuro cruciabantur, XX, 496, 1: Agite nunc, divites, plorate utulantes in miseris quæ advenient vobis. Quare plorare et ululare debeant, 196, 2 et seq.: Divitiæ vestre putrefactæ sunt, et vestimenta vestra a lineis comestæ sunt.

Quomodo se gerere debeant divites in divitiarum possessione. Septem præcepta divilibus dat Paulus, XIX, 266, 1, 2.

Primo. Quis vero dives dicendus sit? qui nihil appetit, modicus suæ contentus, V, 514, 2: XXI, 68, 1. Modice divitiæ prosunt, nimie obsunt, VI, 275, 1: Mel invenisti, comede quod sufficit tibi, ne forte satiatas evomas illud. Modice faciunt modestos et humiles, immodice audaces et superbos,

V, 461, 1: Melius est parum cum timore Domini, quam thesauri magni et insatiabiles. Hæc sunt damnosa, illic diuturna, ibid. Quæ sunt minus noxiæ, Job, 11, 1: Et fuit possessio ejus septem millia ovium, et tria millia camelorum, quingenta quoque juga boum, et quingenta asina.

Secundo. In opibus non est diviti gloriandum, XI, 85, 2: Non gloriatur fortis in fortitudine sua, et non gloriatur dives in divitiis suis. Ne suis divitiis divites insolescant, IX, 354, 2: Ne dicas: Quid est mihi opus? et quæ erunt mihi ex hoc bona? Ne dicas: Sufficiens mihi sum, et quid ex hoc pessimabor? Opes dant honores, VII, 223, 1: Vir cui Deus dedit divitiis, et substantiam, et honorem, et nihil deest animæ suæ ex omnibus quæ desiderat. Ab omnibus divites coluntur et suspiciuntur, IX, 402, 1: Dives locutus est, et omnes laudaverunt, et verbum ejus usque ad nubem perduret. A plerisque timetur divites et amatur, VI, 7, 2: Multi colunt personam potentis et amant suam tribuentis. Divitiæ quæ in animo cogitationes producant, XX, 104, 1: Facilius est iudicem cogitationum iniquarum. Homines appreciantur pro divitiarum ratione, V, 380, 2. Divitiis omnia conceduntur, 99, 2. Divites solent eligi in magistratus, VI, 444, 2: Dives pauperibus imperat. Merito in eum cooperantur, 365, 2. Divites cur ab omnibus jvantur, IX, 399, 2; 400, 1; 400, 2; 401, 1. Divitiis solas magnificiunt mundani, 325, 2: Pauper gloriatur per disciplinam et timorem suum, et est homo qui honorificatur propter substantiam suam. Eas magnificantes contra naturam operantur, X, 446, 2. Divitium splendor in quo sitis, XX, 47, 1, 2: Sicut flos feni transibit. Exortus est enim sol cum ardore, et arefecit fanum, et flos ejus decidit, et decor vultus ejus deperit: ita et dives in itineribus suis marcescet. Divites non timentes Deum, vero honore carent, IX, 325, 2: Qui autem gloriatur in substantia paupertatem vereatur.

Tertio. Divitiæ contemendæ sunt. Eas contemnere res maxima est, X, 446, 1, 2: Beatus is... qui post aurum non abiit, nec speravit in pecunia et thesauris. Quis est hic, et laudabimus eum? fecit enim mirabilia sua. Per se non sunt honorandæ, XX, 403, 1. Divitiæ quare sint contemendæ, 404, 1 et seq. Ope sunt vilissimæ, IX, 304, 2. Dicuntur lutum ob villitatem, XIV, 229, 1: Væ et qui multiplicat non sua! usquequo et aggravat contra se densum lutum? Job, 428, 2. Item quis inique collectæ mentem conspurcat, XIV, 428, 2. Nubem exhalant sordidarum affectionum, Job, 468, 1. Ope apud Lacedæmonios viles erant, et in nullo pretio, XII, 588, 2. Earum contemptum suadet brevitæ vite quæ iis utitur, earum altitas et mors, XIX, 256, 2: Nihil enim intulimus in hunc mundum; haud dubium, quod nec auferre quod possidimus. Divitiæ vane sitæ sunt in eorum contemptu, X, 117, 4. Tres rationes cur sint recusandæ, VI, 435, 1. Sunt appendiæ ne invidiam et nomen

avari essent. VI, 133, 1. Eo ne aspicienda quidem. IX, 173, 1. *Noli attendere ad possessiones iniquas.* Cogitatio ab illis est avocanda. VI, 183, 1.

Quarto. *Divitis cor non apponant divites, neque in his confidunt.* XVI, 238, 2. Illis cor non apponere magnum et rarum Dei donum est, X, 115, 1: *beatus dives... qui pos. aurum non abijt, nec speravit in pecuniis suis.* Dives in aurum non sperans, beatus est, *ibid.* Perfectus est si non peccet, 118, 2: *Qu' probatus est in illo (aure) et perfectus est, erit illi gloria eterna.* Divitiarum affectus exuendus est, 345, 2. Divitias temporales qui diligunt, semper egent, *Psalm.* I, 205, 1: *Divites egnerunt et esurierunt.* Dives non ponat spem suam in opum copia, vel artis sure excellentia, X, 359, 2: *Erbescite... de discubitu in panibus, et ab observatione dati et accepti.* Divitias fidei stultum est. *Jab.* 44, 2: *Nudus egressus sum de utero matris mee, et nudus revertar illuc.* Divitias aut potentia fidei, vanum et stultum est, *Psalm.* I, 321, 2: *Qui confidunt in virtute sua, et in multitudine divitiarum suarum gloriantur, et retinquent alienis divitias suas, et sepulera eorum domus inferni in eternum.* Qui divites dici possunt pauperes spiritu, XVI, 113, 2. Divitias relinquere longe magis est quam affectum ab iis velle, XV, 428, 1, 2: *Si vis perfectus esse, vade, vende que habes et da pauperibus.* Eas partim relinquere, partim retinere non oportet, *ibid.* Cur opes relinquende, 196, 1. Divitum et pauperum voluntariorum mors et vita, quam sit differens, XXI, 43, 2: *Scio tribulationem tuam et pauperitatem tuam, sed dives es.*

Quinto. *Veras divitias appetant et asquirant.* Opes vere quae sint, X, 93, 1: *Non est census super censum corporis, et non est oblectamentum super oblectamentum.* Quae divitiae spirituales et verae sint, VI, 219, 1: *In doctrina replebuntur cellaria, universa substantia pretiosa et pulcherrima,* 133, 2. Opes coelestes sunt verae, stabiles et aeternae, XV, 196, 1, 2: *Thesaurizate vobis thesauros in caelo, ut nequeis erugo, neque tinea demolitur.* Opes vere site sunt non in copia auri, sed fidei et virtutum, V, 380, 1, 2: *Est quasi dives, cum nihil habent; et est quasi pauper, cum in multis divitiis sit.* Divitiae vere sunt virtutes, 101, 1; 105, 1: *Nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo, divites in fide?* Opes spirituales gratiae et virtutum semper dat sibi, 216, 2: *Ne cum sunt divitiae et gloria, opes superbae et justitia, divitiae coelestes vere justae sunt et homini propriae,* XVI, 216, 2. Quis dives Deo, vel in Deum dicatur, VI, 145, 1; XVI, 70, 2: *Sic est qui sibi thesaurizat, et non est in Deum dicitur.* XX, 315, 2: *Qui ascendit est cordis he... qui est in conspectu Dei locuples.* Quis vere dives dicendus sit, X, 568, 1: *Assumite discipulum in multo numero argenti, et copiosum aurum possidete in ea.* Divites dum Deum non timeant, inopes fiunt, *Psalm.* I, 205, 1.

V. DIVITIARUM USUS. — 1° *Divitiarum bonus usus faciendus.* Opum nostrorum non nisi dispensatos sumus a Deo constituti. quarum dispensationis exactam is à nobis rationem poscet, XVI, 216, 1, 2; 217, 1, 2, 218, 2: *Qui fidelis est in minimo, et in majori fidelis est, e. qui in modico iniquus est, et in majori iniquus est.* Divitiae bonae sunt bene utenti, male sunt abutenti, X, 495, 2: *Collegisti quasi aurichalcum aurum, et ut plumbum complesti argentum.* Opibus uti nesciens pauper est; qui uti novit, dives, V, 526, 1. Farum bonus usus est donum gratiae Dei, VII, 210, 2: *Omni homini, cui dedit Deus divitias, atque substantiam, potestatemque et tributum ut comedat ex eis, et fruatur parte sua, et laetetur de labore suo, hoc est donum Dei.* Divitias bene utendi gratia, *Psalm.* II, 263, 2: *Dispersi, dedit pauperibus justitiam ejus manet in saeculum saeculi.* Opes a sapientia regi debent, V, 540, 2: *Quid prodest stulto habere divitias, cum sapientiam emere non possit?* Iis uti et pacere posse suo tempore, magna est prudentia, 379, 2.

2° *Qualis usus faciendus.* Primo, *Tum Deo, tum Domino in usum cedant,* IX, 415, 2; 416, 1; *Fili, si habes, benefice tecum tibi), dedit dignas oblationes offer.* Opes suas prudenter expendant divites ad peccatorum suorum expiationem, XVI, 216, 2. Opes suas templis et personis Deo dicatis offerre, Deo quam sit gratum, XIV, 436, 2: *Et coronae erant Helem, et Tobia, et Idaze...* memoriale in templo Domini, Divitias fruendum in vita, nam post mortem in usum aliis cedent, IX, 421, 1: *Nonne aliis relinquit dolores et labores tuos in divisione sortis? Opes reconditas servare quid sit, VII, 215, 1: Est et alia infirmitas pessima, quam vidi sub sole: divitiae conservatae in malum domini sui.* Opes absconditae mortem animae afficiunt, X, 71, 1: *Pecunia praesentium propter fratrem et amicum suum, et non abscondas illam sub lapide in perditionem.* Opes ab hominibus recte in ipsorum usum, et elemosynas expenduntur, V, 451, 2: *Domus justis plurima fortitudo, et in fructibus impit confurbatio.* In res vanas expense, mientur, 384, 1. Si in convivia opes impendantur, ad pauperitatem redigunt, VI, 113, 2: *Qui diligit epulas, in egestate erit; qui amat vinum et pinguis, non dilabitur.* Divitiae nostrae quo sensu tropologiae duntur in manus demonum, et impiis terrae, XII, 556, 1: *Dabo illud in manus aeternorum ad diripiendum, et impiis terrae in praedam, et contemnabunt illud.*

Secundo. *Ex opibus primum solvenda sunt debita* IX, 422, 1: *Da et accipe, et justitia animam tuam.* Pauperibus debita solvere diferentes peccat contra justitiam et charitatem, 147, 1: *Debita pauperi sine tristicia animam tuam, et redde debitum tuum.*

Tertio. *Divitiae sunt danda pauperibus per elemosynam,* XX, 197, 2. Divites sua commuicant,

XVIII, 265, 1, 2: *Divitiis hujus saeculi praecipue... bene agere, divites fieri in bonis operibus, facile iriherere, communicare.* Divitis bonitas in elemosyna sita est, VI, 371, 2. Ejus est ex divitiis elemosynas facere, X, 119, 2; 120, 1. Non possunt divites esse justis, nisi in pauperes benefici sint, IX, 404, 1. Divitum superflua debentur pauperibus debite caritatis, 112, 1: *Fili, elemosynam pauper... non defraudes.* Opes dum in pauperes effunduntur, retinentur, V, 144, 2: *Sit vena tua benedicta.* Divitiae confluunt ad elemosynarios sicut lac ad ubera, XI, 682, 1: *Eris quasi hortus irrigans, et sicut fons aquarum cujus non deficient aquae.* Divites pauperibus succurrentes dici possunt mensa solis, XXI, 37, 1: *Et facies ejus sicut sol lucet in virtute sua.* Opes avarorum fallaces sunt et mendaces, misericordium vero fideles et constantes, XI, 682, 1, 2. Divitum bonis cur alieni fruuntur: *Regionem vestram eorum vobis alieni devorant.* Plus a paupere accipiunt quam ei dant, XVI, 218, 1 (*Vide ELEMOSYNA*).

Quarto. *Ament pauperes, et illis modeste impendant divites,* XI, 136, 1; VI, 145, 1. Dives et pauper uterque a Deo conditus, VI, 134, 1, 2: *Dives et pauper obtinuerunt sibi, utriusque operator est Dominus.* Dives et pauper sibi invicem necessari sunt, IX, 39, 2. Invicem egent alter alterius opes, VI, 133, 2. Dives paupere eget ad sustentationem vitae, XI, 135, 1, 2. Divites non oportet praefieri pauperi, XX, 97, 1: *Frater, nolite in personarum acceptione habere fidem Domini nostri Jesu Christi.* Id faciens, posset peccare aliquando mortaliter, 103, 1: *Pauperi pedum meorum.* Qui opes pauperibus negant, saepe eas extraneis congerunt et asservant, V, 396, 2: *Multi cibi in novatibus patrum, et aliis congregantur absque iudicio.* Dives si pauperes opprimat, ad egestatem rediguntur, VI, 167, 2: *Non facias violentiam pauperi, quia pauper est, quia (Dominus)... configet eos qui confecerunt animam ejus* (*Vide AVARUS, AURUM, PAUPER, PRUNIA*).

DIVORTIUM. 1° Divortium matrimonii, non tantum thori, facere cum infideli conjuge, certo casu Eccl. XVIII, 309, 2; 307, 2: *Quod si infidelis discedit, discedat; non enim servituti subjectus est frater aut soror in hujusmodi.* Divortium fidelis ab infideli non debet quaeri per desiderium mutandi statum, 309, 2: *Unquamque sicut vocavit Deus, ita ambulet.*

2° Divortium ab uxore Christianis licet, quoad thorum, VI, 18, 1: *Tecta jugiter persillanitia, ligiosa mulier.* Divortium thori solius fornicationis causa licet, IX, 692, 1, 2: *Si non ambulaverit mulier, ad manum tuam... a carnibus tuis abscedit illam, ne semper te abutatur;* XV, 167, 1, 2: *Omnia qui dimiserit uxorem suam, excepta fornicationis causa, facit eam moechari; et qui dimiserit uxorem, adulterat.* Quanquam etiam ob alias

causas, tamen fornicatio est matrimonio propria, *ibid.* Concubitus omnis illicitus causa est justa divortii, *ibid.*, 2.

3° Divortium thori, etiam licitum, non solvit matrimonium, XVIII, 305, 1, 2: *Sis qui matrimonium juncti sunt, praecipio non ego, sed Dominus, uxorem a viro non discedere: quod si discesserit, manere inuptam.* Divortium quoad vinculum est contra naturam et contra Dei institutionem, XV, 419, 2: *Inque jam non sunt duo, sed una caro. Quod ergo Deus conjunxit, homo non separet.*

DOCIBILIS, DOCILIS. Docibilis Dei quid sit, et qui sint, XVI, 399, 2: *Est scriptum in Prophetis: Et erunt omnes docibiles Dei.* Docilitas est pars prudentiae, XX, 342, 2. Qui est docilis, omnibus placet, V, 390, 2: *Doctrina bona dabit gratiam, in itinere contemptorum vorago.* Docilis docturum cum videt alios castigari, VI, 106, 2: *Mulctato pessilente, sapientior erit parvulus.*

DOCTORATUS. Doctoratus est gradus in Ecclesia, XX, 135, 1. Nolite plures magistri fieri, fratres mei, scientes quoniam majus iudicium sumitis. Doctoratus gradum, vel testimonium scientiae, non vetat Dominus XV, 489, 2: *Vos autem nolite vocari Rabbi: unus est enim magister vester.* Doctores cum creatur, pilo et torque ornantur, X, 264, 2. Illis dum creatur, porrigitur liber in ea facultate quam profiteri volunt, XII, 517, 2: *Eccc manus missa ad me, in qua erat involutus liber: et expandit illum coram me.* Doctorem insignia quatuor, IX, 215, 2: *Torques illius (sapientiae erit) in stolam gloriae.* Decor enim vite est in illa, et vincula ejus altigatura salutaris. Stola gloria induit eam, et coronam gratulationis superpones tibi. Doctores cur coronantur, V, 35, 1: *Addatur gratia capiti tuo, et torques collo tuo.*

DOCTOR. I. DOCTORIS MUNUS QUAM SIT EXCELENS ET NECESSARIUS. — *Doceo vox unde formetur,* XVI, 519, 1. Si alios quis doceat, signum est magnae perfectionis, VI, 193, 2 et seq. Doctores sunt janitores sapientiae, V, 212, 1: *Beatus homo qui audit me, et qui vigilat ad fores meas quotidie, et observat ad postes ostii mei;* IX, 439, 2. *Beatus vir qui... respicit per fenestras illius (sapientiae), et in januis illius audiens.* Sunt velut ancillae Dei, et cur, V, 254, 2: *Misit ancillas suas, ut vocarent ad arcem et ad montem civitatis.* Doctores sunt signa Ecclesiae, VII, 543, 2: *Signa domorum nostrarum cedrina, laquearia nostra cyprina.* Doctor autem cor audientis ad bona opera distendit, palmum se habere in labiis ostendit, XII, 804, 1: *Et labia eorum palmo unitus, reflexa intrinsecus per circuitum.* Doctores divina oracula nuntiantes sunt nobis cum Mercurii, VI, 307, 2. Doctores sunt quasi sigillum Dei, XIV, 352, 2.

Veritas sine doctore non dicitur, V, 109, 1, 2: *Principium sapientiae, posside sapientiam; et in omni possessione tua acquire prudentiam.* Doctor

centis docens homines sapere, est cadaver, VII, 243, 2.

II. DOCTORIS VERI ET FALSI DIFFERENTIA. — Doctor sapientia a Deo mitti debet, IX, 443, 2: *Non est speciosa laus in ore peccatoris, quoniam a Deo profecta est sapientia.* Doctores falsi amore lucri quidvis docent, et quibuslibet se accommodant, X, 467, 2: *Egulus emissarius, sic et amicus subsannator, sub omni suprasente haurit.* Doctores perversi loquuntur lingua demonum, XX, 149, 2: *Lingua... inflammata a gehenna.* Doctores falsi alacritatis similes sunt, XVIII, 634, 1, 2: *Jam non timis parvuli fluctuantes, et circumferantur omni vento doctrina in nequitia hominum.* Doctores mali quales, Job, 292, 2: *Commulans labium veritatem, et doctrinam senum auferens.* Superborum doctorum ingenium et fraus ut se carrii potant, cum bene se dixisse sciant, Job, 666, 2: *Si erravi, tu doce me: si iniquitatem locutus sum, ultra non addam.* Doctor bonus non potest nisi bona opera proferre, non vero prava, XV, 212, 1: *Omnis arbor bona fructus bonos facit; mala autem arbor malos fructus facit.* Doctor bonus vel malus designatur per arborem bonam vel malam, *ibid.* Doctores Judeorum cur dicebantur argentum, XI, 412, 2: *Argentum tuum versum est in scoria.*

III. QUAE SINT DOCTORIS OFFICIA. — Sex doctori sunt necessaria, I, 630, 1, 2. Doctoris Evangelici quo sit imago, XVIII, 457, 2: *In omnibus exultantibus nos sicut Dei ministros.* In docendo quis ordo servandus, IV, 221, 1, 2: *Evangelium enim praeparavit cor suum, ut investigaret legem Domini, et faceret, et doceret in Israel praeceptum et iudicium.*

1° Doctor prius faciat, quod alios docturus est XIV, 318, 1; XV, 217, 2 et seq.: *Erat enim docens sicut potestatem habens, et non sicut scriba eorum et Pharisei.* XVII, 46, 1, 2. Doctor aliorum, verborum suorum sit ipse exemplum, XV, 136, 1: *Videns autem Jesus turbas, ascendit in montem.* Doctoris imnus quale, Job, 643, 1: *Si potes, responde mihi, et aduersus faciem meam consiste.* XVII, 461, 2: *Curpi Jesus facere et docere.* Non faciens que docet, pudefit, V, 510, 1: *Anima laborantis laborat sibi, quia compulsi eam os suum.* Doctor bona docens et nihil faciens, similis est oppresso XIII, 473, 2. Doctor sit primus in opere IX, 470, 1: *Non aditus esse in lingua tua; et inuictis et remissis in operibus tuis.* Doctores exemplo docere debent, Job, 413, 2. Debent esse forma et speculum suis discipulis, XIX, 330, 2: *In omnibus ipsum praebere exemplum bonorum operum.* Docens alios, docet seipsum, V, 305, 2: *Qui sapiens est corde appellatur prudens.* X, 262, 2: *Est sapiens animus sua sapiens et fructus sensus illius laudabilis.* Si bona habeat verba, nulla licet, nullam a Deo referat mercedem VI, 9, 2: *Qui trantiam verba secutur, nihil habet.* Doctores debent esse expeditus ab omnibus terrenis affectibus, I, 455, 1.

Doctor bene docens, sed male vivens, sepulturae asini sepelitur, XII, 175, 2. Doctor impurus et verbosus significatur per semiamulum, II, 97, 1, 2. E priscis Ecclesiae doctoribus quam multireligiosus, VII, 521, 2.

2° Docet nemo alium nisi qui plene didicerit, V, 506, 2: *Fons vitae eruditio possidentis: doctrina stultorum fatuitas.* Doceri ab imperito periculosum, Job, 399, 1: *Nempe, etsi ignoravi, mecum erit ignorantia mea;* 673, 2; IX, 132, 2; 183, 2: *Si est tibi intellectus, responde proximo; sin autem, sit manus tua super os tuum; ne capiaris in verbo indisziplinato, et confundaris;* 339, 2: *Prusquam audias, ne respondeas verbum;* X, 166, 2: *Qui interrogationem manifestat, parabit verbum.* Doctor sit concha, non canalis, V, 564, 4: *Aqua profunda verba ex ore viri; et tarrens retardans fontem;* IX, 439, 2: *Adimplet illum spiritu sapientiae et intellectus,* XIX, 330, 1. Item ut fons fluens et affluens, IX, 652, 2: *Transiit ad me omnes qui concupiscunt me, et a generationibus meis implentur.*

Doctores sunt stellae, XV, 76, 2; XXI, 413, 1: *Ego sum... stella splendida et matutina.* Doctores sancti sunt sicut Lucifer et stella Veneris, X, 479, 1. Item velut hyades, *ibid.*; XIII, 582, 1. Doctores christiani in quo locum imitantur, XVIII, 612, 2: *Mihi... data est gratia haec... illuminare omnes quae sit dispensatio sacramenti absconditi a saeculis in Deo.* Per stellas representantur sex virtutibus seu radiis fulgentes, X, 537, 2: *Quasi stella matutina in medio nebulae, et quasi luna plena in diebus suis lucet, et quasi sol refulgens, sic ille effulsit in templo Dei.* Doctores tropologice sunt lucerna, II, 161, 1.

Doctores sunt linguae Ecclesiae, XVIII, 376, 2: *Quosdam possit Deus in Ecclesia, primum Apostolos, secundo Prophetas, tertio Doctores.* Cur dicebantur prophetae, XII, 15, 2: *Et Prophetam in gentibus dedi te;* XV, 214, 2: *Attende a falsis Prophetis;* XVIII, 386, 2 et seq.: *Annuntiamini virtutibus, magis autem ut prophetetis.* Vocari possunt spiritus, XX, 686, 1: *Notitia omni spiritui credere.*

Doctores quatuor Ecclesiae Latinae designantur in quatuor facies Cherubimorum, XII, 508, 2. Ar per quatuor animalia Joannis representari possunt XXI, 107, 1.

3° Doctor consulat Dominum per orationem, X, 167, 1: *Qui interrogationem manifestat, parabit verbum, et sic deprecatus exauditur, et conservabil disciplinam, et tum respiciet.* Docet frustra, nisi intus doceat Spiritus sanctus, XX, 595, 1: *Non necesse habetis ut aliquis doceat vos, sed sicut unctio eius docet vos de omnibus.*

4° Doctor sit erga discipulos benevolus, IX, 652, 1, 2. Docet eam amore, V, 507, 2; *Cor sapientis erudiat et eum, et labiis eius addet gratiam.* Cur sit rotae, XII, 503, 1.

5° Doctor sapientia nullis minis vel blanditiis a veritate docenda advocari debet, V, 47, 2: *Conversimini ad correptionem meam: en proferam vobis spiritum meum, et ostendam vobis verba mea.* Doctores christianae sunt nubes tonantes, XII, 92, 2: *Ad vocem suam... elevat nebulas ab extremitatibus terrae; fulgura in pluviam facit.* Doctores Ecclesiae representantur per septem columbas domus sapientiae, V, 247, 1: *Sapientia edificavit sibi domum, excidit columnas septem.* Item per duas columnas templi, III, 588, 1. Sunt columnae argenteae ferculi Christi, VIII, 15, 2.

6° Fidelitas insuper requiritur a doctore. Docens non esse mandata servanda, etiamsi ea ipse observat, castigabitur, XV, 158, 1: *Qui ergo solverit unum de mandatis istis minimis, et docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno caelorum.* Ad Deum omnia sua referat, VI, 167, 1: *Ecce descripsi eam tibi tripliciter, ut ostenderem tibi firmitatem et eloquia veritatis, respondere ex his illis qui miserunt te.*

7° Humilitas et patientia. Doctoribus necessaria humilitas, ne sua doctrina insolent, XVIII, 631, 1: *Ipsae dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios vero Evangelistas, alios autem pastores et doctores, ad consummationem sanctorum in opus ministerii.* Item comitas, XIX, 421, 1: *Facti sumus parvuli in medio vestrum, tanquam si nutriti foveat filios suos.* Doctor superbus aequis assimilatur, XIV, 8, 1: *Si exaltatus fueris ut aquila, etsi inter sidera posueris nidum tuum, inde detraham te, dicit Dominus.* Doctor arrogans convertitur in arcum pravum, XIII, 387, 2: *Facti sunt quasi arcus dolosus.*

Doctor sit patiens, VI, 12, 1: *Doctrina viri per patientiam nascitur.* Quomodo agere debeat cum iis qui contradicunt, XIX, 296, 2: *Servum Domini non oportet litigare, sed mansuetum esse ad omnes, docibilem, patientem, cum modestia corripientem eos qui resistunt veritati.* Cur doctor apud suos soleat vilipendi, XV, 338, 4: *Non est propheta (doctor, praedicator) sine honore, nisi in patria sua, et in domo sua.* Eius patientia capiuntur homines, XVIII, 487, 2: *Exhibeamus nos sicut Dei ministros in multa potentia (Vide CONCIONATOR, PRÆDICATOR, sub unico titulo CONCIONATOR).*

8° Bonam in docendo servet methodum, X, 466, 2 et seq. Docendi modus Dei qualis, Job, 416, 2: *Per somnium in visione nocturna, quando irrui sopor super homines... tunc aperit aures virorum, et erudient eos instruit disciplina.* Doctores tantum in proximum effundant, quantum a Domino receperunt, V, 143, 2: *Deriventur fontes tui foras, et in plateis aquas tuas divite.* Doctor imitetur seminantem, 452, 2: *Labia sapientiam disseminabunt scientiam.* Hominum corda explorat et probat, V, 524, 1. Doctores sunt mystice agricolae, X, 289, 2: *Qui lenet aratrum... cor suum debet ad versandos sulcos.* Per modica praecepta

doceat sapientiam, non simul omnia effundat, V, 564, 1.

IV. QUAE SIT DOCTORUM RETRIBUTIO ET MERCES. — **1° Doctor et sibi et aliis prolece,** VI, 6, 1, 2: *Videte quoniam non solum mihi laboravi, sed omnibus acquirentibus veritatem;* X, 479, 2: *Respicite quoniam non solum mihi laboravi, sed omnibus acquirentibus disciplinam.* Doctores sancti multos pariunt amicos, VI, 6, 2: *Divitia addunt amicos plurimos.* Doctori salutis quadruplex osculum debetur, 243, 1: *Labia desolabitur, qui recta verba respondet.* Quomodo doctores accipiant a Deo honorem eius, IX, 298, 1: *In manu Dei potestas hominis, et super faciem scribae imponet honorem suum.*

2° Doctorum in calo ingens gloria, XX, 385, 2: *Cum apparuerit princeps pastorum, percipiat immarcescibilem gloriae coronam.* Fulgebant quasi stellae, XVIII, 409, 1: *Alta claritas solis, alta claritas lunae, et alta claritas stellarum;* XIII, 169, 2: *Qui autem docti fuerint, fulgebunt quasi splendorem firmamenti, et qui ad iustitiam erudunt multos, quasi stellae in perpetuas aeternitates.* Doctores an praeter aliis iustus fulgebunt, *ibid.* In intelliguntur per doctores, 170, 4. Saneque practici, non speculativi, *ibid.*, 2. Doctores optimi, quique ut stellae lucere dicuntur, sunt qui alios excitant ad constantiam et martyrium, 171, 4. Illic erit eorum gloria maior, tum accidentalis, tum essentialis, *ibid.* Adornum aureola qualis futura, X, 440, 2: *Implebit illum spiritu sapientiae, et stela gloriae vestiet illum,* XIII, 174, 2.

V. DOCTOR IUSTITIA QUI A JORIE PROMITTITUR. — An Ezechias, an Josias: utrumque negatur, sed ostenditur fore Messiam, XIII, 503, 2. Quoniam alludat ad prophetas Judeorum post captivitatem Babylonicam futuros, 504, 1.

DOCTRINA. I. DOCTRINA DIVINA GENERALITER SUMPTA. — **1° Quid sit.** Doctrina, scientia, sensus, quomodo differant, IX, 164, 2: *In lingua enim sapientia dymoscitur; et sensus, et scientia et doctrina in verbo sensati.* Doctrina et prudentia qui differant, V, 20, 1, 2: *Parabola Salomonis... ad intelligenda verba prudentia, et suscipiendam eruditionem doctrinae.* De doctrina quid senserit Aristoteles, 24, 2: *Il dicitur parvulus astutia, adulescenti scientia et intellectu.* Doctrina cur Hebraei vocetur ros vel pluvia, XIII, 469, 1, 2: *Ero quasi ros, Israel germinabit sicut liliium;* 503, 2: *Filius Sion, exultate et letamini in Domino Deo vestro, quia dedit vobis doctorem (hebraice, pluviam) iustitiae;* X, 566, 2: *Quid adhuc retardatis? et quid dicetis in his (id est de his): Anima vestra sitium vehementer?* XIV, 477, 1: *Petite a Domino pluviam in tempore serotino, et Dominus faciet nives, et pluviam imbris dabit eis.* Doctrina moralis est velut fons, V, 141, 2: *Bibe aquam de cisterna tua, et fluente putei tui.* Est velut mensa, 252, 2 et seq.: *Sapientia... immolavit victimas*

ista, misit vinum, et proposuit mensam suam.

Doctrinae excellentia. Doctrina est vero magna, I, 238, 2. Audite quoniam de rebus magnis locutus est. In sapienter lobia mea, ut reeta prae-dicet. Ius pulchritudo in quo sita sit, VI, 162, 1, 2. Puericia erit tibi (doctrina mea), cum servaveris tan in ventre tuo, et redundabit in labiis tuis. Doctrina vera et divina potior est omnibus argutiis philosophicis, X, 257, 2. Anima viri sancti exultat aliquando vera, quam septem circumspectores redentes in exercito ad speculandum. Sapientem ornant tanquam aureus annulus, IX, 372, 2. Ornamentum aureum prudenti doctrinae, et quasi brachiae in brachio dextro. Doctrina sana est cana et arisca, XIX, 268, 2. Depositor erit tibi, docitans profanas vocum novitates. Doctrina sana et cana est velut mater grandaeva, VI, 198, 1. Audi patrem tuum qui genuit te, et ne contemnas, cum senuerit mater tua. Saepelate in deformi corpore, IX, 332, 2. Ibreis in edulibus est apis, et in vitum dulcoris habet fructus illius. Doctrinae sacrae neglectus mala affert republicae, VI, 405, 2. Cum prophetia defecerit, dissipabitur populus.

Doctrina acquirenda est ei cui alias docere incipit, et quomodo. Doctrina et veritas sacerdoti nullibi necessaria est, XVI, 310, 1. Doctrina acquisita prodiu incutiam, IX, 502, 2. Cum consummaverit homo, tunc incipit, et tunc quieverit, operabitur (homo) cum Romanis oportebat, impetretur, id est perplexus erit, dubius, anceps). Doctrina vera redoleat humilitatem, Job, 643, 4. Non est temere ostentanda, 623, 2. Si zelatus sum super multis doctis, et quia plurima reperit manus mea. Eam plus aequo iactans, saepe ignominiam sibi accessit, V, 541, 2. Qui altam facit domum suam, quare ruinam; et qui ovit discere, incidit in mala.

Doctrina consentiat cum opere. XIV, 318, 1. Est vita probanda, VI, 141, 2. Doctrina ornatur a sancta vita, X, 151, 1, 2. Similitudo arborum uti in ornamento auri, et comparatio musicorum in convivio vini. Charitate et virtutibus mixta prodest anima; sine illis inflat, V, 541, 1, 231, 1. Doctrina bonis operibus destituta damnabilis est, XVIII, 64, 1. Qui eripit altum docet, seipsum non docet; qui praedicas non furantur, furaris.

Doctrina praedicanda est, et quomodo. Doctrina non debet abscondi, sed in apertum produci, IX, 1, 2. Sapientia abscondita, et thesaurus invitus, quae utilis in utroque? Doctrina sine eloquentia parum utilis prodest, V, 506, 1. Qui sapiens est corde appellatur prudens, et qui dicitis eloqui, majora percipit. Doctrinae non est temere effundenda, Job, 273, 1. Qui ligat (Deus) aquas in nubibus suis, us non erumpant pariter dorsum. Doctrina spiritualis pro modum nobis tenens insillanda, ibid. Captivi auditorum accommodanda, 581, 2. Qui me audiebant, expectabant sententiam meam, et intenti tacebant ad consilium meum. Su-

per illos stillabat eloquium meum. Doctrinam legis divinae vendere pecunia, simonia est, XIV, 93, 1. Principes ejus in muneribus judicabant, et sacerdotis ejus in mercede docebant, et prophetae ejus in pecunia divinabant. Quando pro doctrina licitum sit pretium accipere, VI, 198, 2. Veritatem esse, et non vendere sapientiam, et doctrinam, et intelligentiam.

Doctrina ab auditoribus accipienda, et quomodo. Doctrina ingreditur in aures et mentem auditorum, VI, 191, 2 et seq. Ingreditur ad doctrinam cor tuum, et auris tua ad verba scientiae. Doctrina pueris molesta est, IX, 209, 2. Sapientia enim doctrinae secundum nomen est ejus et non est multis manifesta. Item stultus, 571, 2. Compedes in pedibus, stulto doctrina, et quasi vincula manuum super manum dextram. Doctrina prudentium est facilis, V, 408, 1. Quarta detior sapientiam, et non invenit; doctrina prudentium facit. Eius fructus dulcis, labor difficilis, VI, 62, 2. Matum est, matum est, dicit omnis emplor; et cum recesserit, tum gloriabitur. Doctrina ruminanda est post audicionem, 162, 2. Pulchra erit tibi (doctrina mea) cum servaveris eam in ventre tuo, et redundabit in labiis tuis. Doctrina sana est sapiens docentem et discipulum Deo et hominibus reddit acceptum, V, 390, 1. Doctrina bona dabit gratiam.

II. DOCTRINA CHRISTIANA. 1. Doctrina Christi qualis, XV, 217, 2; XVI, 440, 1. Doctrina Christi et scribarum quomodo differat, XV, 162. Eius doctrinae octo characteres, ibid. Cur doctrinae evangelice summam Matthaeus initio praedicationis Christi proposuerit, 137, 1. Doctrinae Christi paradoxa, XIII, 251, 2. Doctrina Christi portatosa XIV, 388, 1. Est certa et infallibilis, XIX, 358, 2. Fidelis sermo est, et de his volo te confirmare. Doctrina Apostolorum est fundamentum Ecclesiae, XVII, 607, 1. Sed estis cives sanctorum et domestici Dei, superedificati super fundamentum Apostolorum. Triplici ratione Mosaisca praefertur, XIX, 350, 1. Multifariam, multisque modis olim Deus loquens patribus in Prophetis, novissime diebus istis locutus est nobis in Filio. Doctrinam suam Christus multis confirmavit, tum hominibus in dative, tum argumentis in ablativo, XIII, 129, 1, 2. Confirmavit autem pactum multis hebdomada una. Documenta quaedam Christus dedit pro solis Apostolis, quaedam pro omnibus fidelibus, XVI, 178, 2. At autem est Petrus: Domine, ad nos dicitis hanc parabolam, an et ad omnes? Doctrina christi a est bonum depositum, XIX, 279, 2. Bonum depositum custodi, per Spiritum sanctum qui habitat in nobis.

Doctrina Christi fructus et commoda. Est sola saluberrima, XIX, 303, 2. Et quia ab infantia sacras litteras nosti, quae te possunt instruere ad salutem. Argento designatur, V, 291, 2. Argenti electum lingua justis. Ea in omnibus non parum fructum parit, XV, 319, 1 et seq. Doctrina evan-

gelica moribus est exprimens, XVIII, 113, 2. Gratias autem Deo, quod... obedistis... ex corde in eam formam doctrinae, in quam tradidisti. Doctrina Christi omnibus est sequenda, XVI, 436, 2. Qui sequitur me, non ambulat in tenebris, et habebit lumen vitae. Doctrina christiana quam afferat libertatem, XVI, 445, 1 et seq. Si vos manseritis in sermone meo, vere discipuli mei eritis, et cognoscetis veritatem, et veritas liberabit vos. Deducit ad beatam immortalitatem, ibid., 2. Simplex doctrina de Christo dicitur lae, XVIII, 267, 1, 2. Tanquam parvulus in Christo, lac oculus potum dedi, non escam. Doctrina evangelica lacti similis est, XX, 277, 2. Sicut modo genitum infantem, rationabile sine dolo lac concupiscite. Doctrina legis divinae et christiana lacte designatur, V, 36, 1. Doctrina evangelica montem impingnat, est pluvia caelestis, XI, 154, 2. Nubibus mandabo ne pluant. Pluviae comparatur, V, 139, 1, 2. Et cisternas, 140, 1. Doctrina Christi et Apostolorum an sit fons patens domui David quem describit Zacharias, XIV, 516, 1, 2.

Doctrina est lux Ecclesiae, I, 651, 1, 2. Candellabro Dei denotatur, XIX, 432, 2; 436, 1. Se etiam velut lux ad remotissimas gentes extendit, IX, 665, 1. Quoniam doctrinam quasi antelucanum illumino omnibus, et enarrabo illam usque ad longinquum. Haec vocatur aurora, ibid. Paulatim se diffudit, ibid. Doctrina evangelica semper in una lingua floruit, XIV, 303, 2. Tunc reddam populi labium electum, ut innocent omnes in nomine Domini. Doctrina praecorum Evangelii in Ecclesia est necessaria, XIX, 428, 2 (Vide SAPIENTIA).

III. DOCTRINA FALSA. Doctrina fallacium et mendacium semper suspecta est, V, 390, 2. Doctrina bona dabit gratiam; in itinere contemplorum vorago. Doctrina falsa est vere loquela comparata morti, IX, 609, 1. Est et alia loquela contraria morti, non inventatur in haereticale Jacob. Doctrina erronea est mystice adultera, V, 587, 4. Doctrina sapientium et stultorum discrimen, 506, 2. Fons vitae eruditio possidentis; doctrina stultorum fatuitas (Vide ERROR).

Doctrina hereticorum et Gentilium falsa est et amara, XII, 853, 1. Doctrina fellita hominum animas intermentes sunt haeretici, XIV, 232, 2. Vae qui potum dedit amico suo, mittens fel suum, et inebrians ut aspiciat nuditatem ejus. Doctrina incerta, curiosa, pomposa vani doctoris est velut fennum, stipula, XVIII, 270, 1. Si quis superedificat super fundamentum hoc, aurum, argentum, lapides pretiosos, ligna, tanum, stipulam, uniuscujusque opus manifestum erit. Doctrina neva examinanle est an concordet cum antiqua Ecclesiae fide, 618, 1. Licet nos, aut angelus de celo evangelizet vobis, praeterquam quod evangelizavimus vobis, anathema sit (Vide HERESIS).

DOCTUS. Doctus ab indocto qui differat, V, 105, 2. Docti sunt plerumque modesti et taciturni.

V, 556, 2. Stultus quoque, si tacuerit, sapiens reputabitur. et si compresserit labia sua, intelligens. Docti multi fuerit difformes corpore, IX, 320, 1. Docti sed immunda vita, comparantur qui annulum aureum habent in naribus, V, 333, 2. Qui festinate satagat evadere docti, nihil vel parum proficiunt, 385, 1, 2. Substantia festinata multiplicabitur. Docti sint comes et humiles, X, 454, 1. In fide et lenitate ipsius sanctum fecit illum.

Docti viri sermo quam sit efficax, V, 508, 1, 2. Favus mellis composita verba; dulcedo animae sanitas ossium. Quia cum mira arte dicitur et insuit, ibid. Docti in dubiis sunt consulendi, X, 197, 2. Sine mendacio consummabitur verbum legis, et sapientia in ore fidelis complanabitur. Ab us capienda sunt consilia, 233, 2. Docti fulgebunt ut splendor firmamenti, XIII, 169, 1. Quales ii docti sint, ibid., 2.

DOGMATA. Dogmata sapientiae divinae cur vocentur mysteria, IX, 209, 1. Sapientia enim doctrinae secundum nomen est ejus, et non est multis manifesta. Dogmata Christi fere paronia et parabole, et cur, V, 18, 2. Dogmata sublimia Evangelii, XX, 7, 2. Dogmata sapientiae quae sunt in Ecclesia, sunt antiqua, VII, 407, 1. Verba sapientium sicut stigmis, et quasi clavi in alium defixi, quae per magnorum consilium data sunt a pastore uno.

DOLOR. 1. Dolores Hebraei cur vocentur funes, XVII, 97, 2. Quomodo (Christum) Deus suscitavit, solutus doloribus inferni. Dolores vocantur ab Apostolo infirmitates, XIX, 390, 2. Non enim habemus Pontificem, qui non possit compati infirmitatibus nostris. Dolor quodvis accusat et detestatur quod ad rem de qua dolet quoque modo attinet, XII, 163, 1. Dolor vehementes stuporem sensibus et menti indurit, XI, 614, 2. Dolor vehementes loquelam adimit, XIII, 585, 4. Ideo prudens in tempore illo tacebit, quia tempus malum est. Acerbitatem doloris solet Scriptura exprimere per observationem solis, lunae et stellarum, XII, 729, 2. Et operiam, cum extinctus fueris, caelum, et nigrescere faciam stellas ejus. Dolor animi creat dolorem corporis, IV, 277, 4. Tunc Tobias ingenuit, et capiti orare cum lacrymis. Doloris varia signa externa, 397, 1. Doloris signa externa cum virtute consistunt. Job, 41, 2; 96, 1. Dolor sapientium quis sit, VII, 248, 1. Calumnia conturbat sapientem, et perdet robur cordis illius.

Doloris origo est inexpectatio, XII, 165, 4. Dolor nascitur ex iniquitate, V, 365, 2. Dolus hebraice. potest verti dolori in corde cogitantium mala; qui autem pacis inveniunt consilio, sequitur eos gaudium. Doloris comes est voluptas, et voluptatis dolor, IX, 494, 1. Dolores avartitatem sequi soliti, XIX, 260, 1. Quam (cupiditatem) quidam appetentes... inseruerunt se doloribus multis.

Dolorem animae suae premit sapiens, V, 416, 1.